

Täysistunto

Tiistai 12.6.2018 klo 13.59—18.11

4. Ajankohtaiskeskustelu kansainvälisen monenkeskisen yhteistyön haasteista

Keskustelualoite KA 4/2018 vp

Keskustelu

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu kansainvälisen monenkeskisen yhteistyön haasteista.

Valtioneuvoston 10 minuutin puheenvuoron jälkeen myönnän kunkin eduskuntaryhmän edustajalle 2 minuutin vastauspuheenvuoron. Tämän jälkeen myönnän harkitsemasani järjestyksessä 2 minuutin vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa korkeintaan 1,5 tuntia.

Ensimmäisen puheenvuoron käyttää ministeri Soini, 10 minuuttia. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 Ulkoministeri Timo Soini (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maamme turvallisuus ja hyvinvointi ovat perustavalla tavalla riippuvaisia kaikille yhteisistä pelisäännöistä ja niiden noudattamisesta. Järjestelmää haastetaan nyt monesta suunnasta. Sitä horjuttavat niin valtioiden muuttuneet voimasuhteet kuin suurvaltadynamiikan kehitys.

Yhdistyneet kansakunnat perustettiin toisen maailmansodan jälkeen tavallaan ”ei koskaan enää” -hengessä. Ihmisoikeusnormisto, taloudellinen järjestelmä sekä laaja sopimusverkosto ovat osoittautuneet suhteellisen kestäviksi, mutta ongelmiakin on. Järjestelmän rakenteellinen epätasapaino on korostunut kehitysmaiden vaurastuttua. Turvallisuusneuvoston pysyvät jäsenet noudattavat luomiaan kansainvälisiä pelisääntöjä valikoivasti. Ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen osalta kuva on kirjava. Monin osin on tapahtunut taantumista. Useat valtiot haastavat järjestelmän perusteita. YK:n kehittyminen monimutkaiseksi ja raskassoutuiseksi koneistoksi on heikentänyt sen tuloksellisuutta. Kentällä tapahtuneet väärinkäytökset eivät helpota tilannetta. Taloudellinen integraatio on edennyt, mutta hyvinvointi ei ole jakautunut tasaisesti. Muutos on ollut suuri, ja moni on pudonnut kelkasta. Tämä on tuonut uutta liikehdintää ja myös yllättäviä vaalituloksia niin lännessä kuin muualla.

Arvoisa rouva puhemies! Suurvaltapolitiikka on palannut. Tämä vaikuttaa vahvasti kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän toimintaan. Voimapolitiikka ja kansallinen etu ovat ilmeisiä niin Yhdysvaltain, Kiinan kuin Venäjän toiminnassa. Tästä muutama sana.

Yhdysvaltain vetäytyminen eräistä kansainvälisistä sopimuksista ja järjestelyistä ja monenkeskisen järjestelmän kyseenalaistaminen ovat olleet Euroopalle kova pala. Lännen yhteistyö näyttää saavan uusia kolhuja kokous kokoukselta. Tämä on antanut tilaa ennen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

kaikkea Kiinalle mutta myös Venäjälle. Euroopan unionilta odotetaan nyt vahvempaa roolia, ja sen yhtenäisyys korostuu.

Yhdysvaltain nykyhallinto on turvautunut enenevässä määrin yksipuolisiin kauppatoimiin. Yhdysvallat katsoo, että se pystyy paremmin ajamaan omia etujaan kahdenvälisesti. Suhtautuminen monenväliseen yhteistyöhön on muuttunut hyvin kriittiseksi. Yhdysvaltain uudella kauppapolitiikalla on todennäköisesti suuri vaikutus maailman talouskasvuun ja avoimen kaupan tulevaisuuteen. Myös Pariisin ilmastopöytäkirjasta irtautuminen sekä Iranin ydinohjelmasta eroaminen ovat osoituksia Amerikka ensin -politiikasta.

Yhdysvallat on myös entistä varauksellisempi ihmisoikeussopimusten ja YK:n ihmisoikeusvelvoitteiden suhteen. Sekä Kiina että Venäjä vastustavat perinteisesti ihmisoikeuksien universaalisuutta, ja nyt ne pyrkivät yhä aktiivisemmin luomaan vaihtoehtoja tulkintaa ihmisoikeuksista ja demokratiasta. On tärkeää, että EU toimii aktiivisesti tällä saralla.

Suomen kannalta on oleellista, että Yhdysvallat on jatkossakin sitoutunut Euroopan turvallisuuteen. Amerikka ensin -politiikalle on monia pidäkkeitä hallinnon ja kongressin taholta, eikä kuva Yhdysvalloista ole yksiselitteinen. Kyse on pitkälti Yhdysvaltain itsensä johdolla rakennetusta järjestelmästä. Yhdysvaltain kanssa onkin tärkeää jatkaa vuoropuhelua, jotta länsimaiselle yhteistyölle ei aiheuteta vahinkoa. Helppoa tämä ei tule olemaan, mutta diplomatia ei ole pelkkää glorioalia.

Länsimaisen yhteistyön ongelmista hyöttyy tällä hetkellä erityisesti Venäjä. Avautunut pelitila on käytetty esimerkiksi Syyriassa. Venäjä näyttää tällä hetkellä isompanakin maailmanpoliittisena toimijana kuin mihin sen todellinen resurssipohja oikeuttaisi. Samalla Venäjä käyttää ei-sotilaallisia resursseja päämääriensä saavuttamiseksi uudella tavalla. Erityisesti pohditaan hybridioperaatioihin ja informaatiovaikuttamiseen vastaamista, vaikkei pidäkään ajatella niin, että näitä keinoja käyttäisi vain Venäjä.

Neljä vuotta sitten Venäjä liitti laittomasti Ukrainalle kuuluvan Krimin itseensä. Kyseessä on ilmeisesti ensimmäinen kerta toisen maailmansodan jälkeen, kun valtio pyrkii siirtämään itse tunnustamiaan kansainvälisiä rajoja voimakeinoin.

Venäjä suhtautuu ajoittain varsin omintakeisesti kansainvälisen yhteisön pyrkimyksiin selvittää asioita. On tärkeää toimia niin, että tiedon ja faktojen olemassaoloa ei aleta myös länsimaissa kyseenalaistamaan yleisemminkin.

Kiina suhtautuu kriittisesti kansainväliseen järjestelmään, jota se pitää länsivaltojen luomuksena. Kiina haluaa muokata kansainvälistä järjestystä vastaamaan paremmin sen kasvanutta painoarvoa, intressejä ja näkemyksiä. Kiina tekee tätä muun muassa omilla uusilla aloitteillaan ja luomalla uusia käsitteitä omista lähtökohdistaan. Kiina pystyy myös mobilisoimaan tukea tavoitteilleen taloudellisilla keinoilla. Tähän kehitykseen on Suomenkin kiinnitettävä yhä enemmän huomiota.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuuden tärkeä peruspilari on toimiva sääntöpohjainen järjestelmä, joka pyrkii ehkäisemään ennalta kriisien syntymistä ja ratkaisemaan niitä rauhanomaisin mekanismein. Järjestelmän murtuminen ja sen myötä ennakoimattomuus ja sääntelemätön voimankäyttö horjuttaisivat vakavasti Suomen turvallisuutta. Suurvaltojen vastakkainasettelu ja voimapolitiikka ovat jo nyt muuttaneet lähialueemme tilannekuvaa monta sävyä synkemmäksi. Ydinpelote, jopa ydinaseen ensikäyttö, on ollut jälleen esillä. Yleinen epävarmuus on lisääntynyt.

Suurvallat ovat toistaiseksi noudattaneet ydinaseita koskevia sopimuksia, kuten ydinsulkusopimusta sekä Yhdysvaltain ja Venäjän välistä strategisten aseiden rajoittamista koske-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

vaa sopimusta. Ydinalan turvallisuutta on onnistuttu lisäämään epävirallisilla aloitteilla, kuten Suomen koordinoimalla ydinterrorismin torjuntaa koskevalla ohjelmalla.

Olemme järkyttyneinä todistaneet kemiallisen aseiden kieltosopimuksen rikkomuksia. Eniten uhreja aiheuttavat kuitenkin tavalliset aseet. Olen tyytyväinen siitä, että Suomella on ollut vahva rooli asekauppasopimuksen toimeenpanossa. Suomi on etulinjassa myös silloin, kun etsitään vastauksia uuden teknologian, kuten autonomisten asejärjestelmien, asettamiin haasteisiin.

Arvoisa rouva puhemies! Globaalit turvallisuusuhat edellyttävät globaaleja ratkaisuja. Köyhyys ja eriarvoisuus, hallitsemattomat muuttoliikkeet, ilmastoasiat ja terrorismi ovat haasteita, joita yksikään valtio ei yksin pysty ratkaisemaan. Tarvitaan kansainvälistä yhteistyötä. Kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän puolustaminen ja edistäminen on yksi Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan strategisista painopistealueista. Jotta tässä onnistutaan, Euroopan unionin yhtenäisyys on välttämätöntä.

Mutta meidän on nähtävä, että elämää on myös EU:n ulkopuolella. Kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän vahvistaminen edellyttää yhteistoimintaa samanmielisten kumppaneiden kanssa Aasiassa, Latinalaisessa Amerikassa ja Afrikassa. Keskustelin juuri viime viikolla useiden afrikkalaisten kollegojeni kanssa yhteistyön vahvistamisesta YK:n ja sääntöpohjaisen järjestelmän tukemiseksi. Moni oli huolestunut niin Yhdysvaltain kuin Kiinan toimista, moni toivoi EU:lta suunnannäyttäjän roolia.

Meidän on jatkettava vuoropuhelua myös kansalaisjärjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Heillä on asiantuntemusta ja intoa toimia niin ilmastoon ja ihmisoikeuksien puolesta kuin hybridiuhkien torjumiseksi. YK on kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän selkäranka. Euroopan unionin ja Suomen on entistäkin aktiivisemmin tuettava YK:ta ja oltava uudistamassa sitä. Myös eurooppalaisilla järjestöillä, kuten Etyjillä ja Euroopan neuvostolla, on oma tärkeä roolinsa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Suomen eduskunnalla ja sen edustajilla ja eduskuntapuoluilla on vaikuttavat kansainväliset yhteistyömekanismit ja verkostot. Näiden merkitys on tärkeä kansainvälisen järjestelmän vahvistamisessa. Parlamentaarikkojen kansainväliset tapaamiset eri järjestöissä ja konferensseissa antavat tilaisuuden vuoropuheluun ja ajatus-tenvaihtoon. Kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä on puolustamisen arvoinen, ja, arvoisa rouva puhemies, Suomi on etulinjassa sen puolustamisessa.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi eduskuntaryhmien puheenvuorot.

14.13 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näinä aikoina sanotaan maailmanpolitiikasta, että se on voima, joka puhuu. Se on voima, joka puhuu, mikä tarkoittaa sitä, että voimapolitiikka pitkälle vietyinä on ottanut sopimusperusteista, sääntöpohjaisuudesta niskalennettä. Voidaan myös sanoa, että voimapolitiikka tietyllä tavalla henkilöityy korostetusti tällä hetkellä kolmeen.

Pelissäonnit ovat pienten turva. Pelissäonnit ovat kaikkia varten mutta ovat nimenomaan pienten turva. Sopimusperusteista yhteistyötä tarvitaan hyvinkin monesta syystä, jotka ulko-ministeri tässä äsken hyvin selvitteli, ei vähiten ilmastomuutoksen hillitsemiseksi, terrorismin kurissa pitämiseksi ja kukistamiseksi, sotien lopettamiseksi tai köyhyyden poistamiseksi, ja tähän tarvitaan kyllä suurten voimaa. Se ei riitä, että pienemmät ja kaikki muut ovat tässä asiassa aktiivisia, vaan tarvitaan suurten voimaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Tässä viitattiin Euroopan unionin rooliin. Se voi olla vastuun ja järjen ääni, ja sen tulee keskittyä isoihin asioihin, kun se on rauhanprojekti. Tälläkin hetkellä sen pitää olla globaalistikin rauhanprojekti, ja jotta se voi sitä olla, sen pitää varjella toimintakykyään ja yhtenäisyyttään, ja sillä on nyt tässä tilanteessa oma mahdollisuutensa. Ja kun puhutaan EU:sta, pitää samaan hengenvetoon liittää myös Etyjin rooli ja Euroopan neuvoston tärkeä rooli sääntöperusteisuuden vaalimisessa.

Arvoisa puhemies! Olennaista on, että tässäkin tilanteessa ei hellitetä. Kun me uskomme sopimusperustaisuuteen, me suomalaiset ja muutkin, on jatkettava toimia. Ei saa antaa periksi. Tässä vaaditaan meiltä myös kärsivällisyyttä tämän tärkeän periaatteen puolustamisessa ja YK:n puolustamisessa. Sanonkin loppuun näin, että kun aiemmin puhuttiin, että se on voima, joka puhuu, korvataan se sanomalla: se on yhteinen vastuu, joka kantaa ja pelastaa.

14.16 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unionin poliittinen asema on heikentynyt huolestuttavasti lyhyessä ajassa. Viime kevääseen asti oltiin huolissaan lähialueellamme lähinnä Itämeren jännityksen lisääntymisestä. Nyt on nopeasti kriisiytynyt transatlanttinen suhde Yhdysvaltain ja EU:n välillä.

Äskeisessä G7-maiden kokouksessa liittokansleri Merkel kuvasi tilanteen osuvasti: Presidentti Trumpin toiminta oli järkyttävä ja masentava kokemus. Nyt saatiin viimein todiste sille, että Trump ei välitä liittolaisistaan ja hänelle vain Yhdysvallat on tärkeä. Euroopalle tämä tarkoittaa sitäkin selvemmin, että Euroopan maiden on yhdessä puolustettava Euroopan periaatteita ja arvoja ilman, että voimme luottaa Yhdysvaltain tukeen. Meidän on kysyttävä itseltämme, missä asioissa meidän on nyt toimittava yksin. — Lainasin näinkin pitkälti, koska tässä on hyvin tiiviisti sanottu se, mistä nyt on kysymys.

Euroopan unionia haastetaan nyt kahdesta suunnasta: idästä ja lännestä. On selvää, että lännen sekaannus antaa Venäjälle monia etuja, joita se käyttää johdonmukaisesti hyväksi. Edellä lainatut Merkelin sanat ovat kovaa tekstiä, ja on tärkeää huomata, että emme ole ulkopuolisia. Olemme sataprosenttisesti samassa eurooppalaisessa veneessä soutajan paikalla.

Suomella on kaksijakoinen ongelma. Olemme kauppa-, ulko- ja turvallisuuspolitiikassa erittäin riippuvaisia hyvästä yhteistyöstä Yhdysvaltain kanssa. Kun meidän on siis aina oltava pitkässä juoksussa hyvissä suhteissa Yhdysvaltoihin ja nähtävä tilapäisten ongelmien yli, meidän on oltava myös päättäväisesti ja lojaalisti EU:n yhteisten tavoitteitten puolella.

Ulkomaankaupasta poikkeuksellisen riippuvaisena maana me tarvitsemme muun muassa toimivaa WTO:ta, vapaakauppaa, Pariisin ilmastopöytäkirjan, yhteistä turvallisuuspolitiikkaa ja jatkon Iranin ydinrajoitussopimukselle. On surullista, että juuri nyt, kun EU:n pitäisi olla vahva ja yhtenäinen ulospäin, sitä repivät brexit, pakolaiskysymys ja Itä-Euroopan sisäiset, eripuraa aiheuttavat, arvoihin liittyvät ongelmat.

Eurooppa tarvitsee nyt pikaisesti keskinäistä lojaalisuutta ja vahvaa, harkitsevaa johtajuutta. Tässä toiminnassa Suomella on oltava keskeinen rooli. Emme ole ulkona. Olemme sisällä.

14.18 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioiden piittämättömyys sodan jälkeen rakennetun monenkeskisen sääntöpohjaisen yhteistyön pelisääntöistä antaa aihetta vakaviin huoliin. Tämän vaurautta, vakautta ja turvallisuutta maailmaan tuoneen yhteistyön vaihtoehdot ovat joko anarkia tai sotilaallisesti tai taloudellisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

vahvemman pyrkimys sanella itselleen sopivin järjestys, ja nämä tiet vievät konflikteihin, sotiin ja inhimillisiin kärsimyksiin. Kasvavan keskinäisriippuvuuden maailmassa eivät ydinasevallatkaan saavuta kestäviä etuja muiden kustannuksella vaan ainoastaan tässä monenkeskisessä yhteistyössä.

Tässä tilanteessa on tärkeätä, että Suomi ja Euroopan unioni, johon kohdistuu nyt suuria odotuksia, toimivat kaikin tavoin sääntöpohjaisen yhteistyön puolesta ja käsittelevät ja sanktioivat sen rikkomuksia samalla tavoin, oli sitten kysymys Krimin miehittämisestä, Pariisin ilmastositomuksen noudattamisesta, WTO-sääntöjen rikkomisesta tai YK:n turvaneuvoston vahvistaman Iranin ydinsitomuksen kunnioittamisesta.

Suomikin joutuu varautumaan voima- ja sanelupolitiikan synnyttämiin ongelmiin, mutta emme saa tyytyä vain varautumiseen. Meidän on myös käytettävä kaikkia mahdollisuuksiamme vaikuttaa kansainvälisen kehityksen vakauttamiseksi sääntöpohjaisessa yhteistyössä ja myös omalla toiminnallamme ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioperiaatteeseen sitoutuneena rauhanvälittäjänä ja arvostettuna kriisinhallinnan osaajana ja — toivottavasti — myös jälleen kehitysyhteistyötä täysimääräisesti välineenä käyttäen. Suomen turvallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia edistämme parhaiten, kun jatkamme tiiviissä kansainvälisessä yhteistyössä osallistuvana, sotilaallisesti liittoutumattomana maana.

Koko ihmiskunnan tulevaisuutta uhkaaviin ilmastomuutoksen, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen tai varallisuuden maailmanlaajuisen keskittymisen [Puhemies koputtaa] ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäättömän kehityksen haasteisiin voidaan menestyksellisesti vastata vain sitoutumalla laajaan kansainväliseen yhteistyöhön.

14.21 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Afrikka on Euroopan kohtalonkysymys, kuten ulkoministeri Soini on todennut. Afrikan väestönkasvu on nopeinta maailmassa mutta yhteiskunnan kehitys ei ole pysynyt tämän väestönkasvun tahdissa. Etenkin nuorisotyöttömyys on korkealla, ja monelle nuorelle afrikkalaiselle Eurooppa siintää unelmissa.

Yksi lääke Afrikan talouskasvun vauhdittamiseksi on taloudellinen yhdentyminen nimenomaan Afrikan unionin maiden kesken. Tullien poistaminen loisi maanosan kokoisen sisämarkkinan. Afrikan vapaakauppa-alueen perustamisessa onkin otettu nyt viime aikoina lupaavia ensiaskelia. Mutta ehkä hieman yllättäen tutkimusten mukaan, kun afrikkalaisten varallisuus kasvaa, itse asiassa kasvaa myös paine muuttaa kohti Eurooppaa, koska rahaahan sinänsä tällainen muuttokin vaatii. Afrikan maissa tarvitaan hyvää hallintoa, tasaisempaa tulonjakoa ja ammatillisen koulutuksen lisäämistä. Näillä eväillä Suomikin nousee aikanaan kehitysmaasta teollisuusvaltioksi.

Arvoisa puhemies! Toinen Suomelle hyvin tärkeä ulkopoliittinen kysymys on tietysti Venäjä. Viime aikoina on kuulunut joidenkin eurooppalaisten äärioikeistolaisten puolueiden vaatimuksia Venäjä-pakotteiden purkamisesta. Näiden samojen puolueiden uskotaan vastaanottavan rahoitusta Venäjältä. Siniset pitävät tällaista toimintaa Suomen kansallisen edun vastaisena ja myös turvallisuuden vastaisena. Suomessa kaikkien puolueiden tulee pitää tiukasti kiinni siitä, että yhteisistä pakotteista ei peräännyttä, ennen kuin Venäjä on osoittanut edistystä niissä askelmerkeissä, jotka tähtäävät rauhaan Ukrainassa. Pakotteista omalta osaltaan kärsineiden suomalaisten huolen ja ärtymyksen ei pidä joutua turhaksi ja merkityksettömäksi. Jokaisen maan on noudatettava yhteisiä pelisääntöjä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Sinisten mielestä Suomi tarvitseekin sääntöpohjaista monenkeskistä kansainvälistä yhteistyötä. [Juho Eerolan välihuuto] Kaikella on hintansa — arvoisa edustaja Eerolakin — mutta yhteistyö tuottaa Suomelle myös hyvinvointia.

14.23 Mika Raatikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälisessä monenkeskisessä yhteistyössä ja varsinkin kehitysavussa on haasteita. Joku voisi jopa sanoa, että kyse on kehittymättömyysrahasta, sillä tulokset eivät useinkaan puhu puolestaan. Ulkoasiainneuvos ja eläköitynyt suurlähettiläs Matti Kääriäinen on kirjoittanut aiheesta kirjan Kehitysavun kirous. Jos ette usko meitä perussuomalaisia, kuulkaa edes sellaista ihmistä, joka on tutkinut tuloksia paikan päällä. Hän sanoo, että kehitysapu saattaa jopa lisätä kurjuutta. Voin sen itse allekirjoittaa yli kymmenen vuotta kehitysmaissa asuneena.

Tänä vuonna monenkeskistä kehitysapua myönnetään vajaat 170 miljoonaa euroa. Globaalisti kehitysapua on pumpattu biljoonia. Oletteko havainneet merkittävää kehitystä? [Eva Biaudet: Kyllä!] Näyttää vahvasti siltä, että ulkoasiainneuvos Kääriäinen tietää, mistä puhuu. Usein monenkeskinen kehitysapu ei mene sille kuuluisalle ruohonjuuritasolle, missä sitä tarvitaan. Rahat menevät Maailmanpankki-ryhmästä lähtien erilaisille kehitysyhtiöille ja pankeille, jotka pehmeillä ehdoilla vipaavat ikään kuin hyvää hyvyttään kehitysmaihin rahaa. Jokainen voi kaupunkilais- tai maalaisjärjellä miettiä, kuinka pehmeä toimija tällainen pankkiryhmittymä on. Toimivaksi osoittautuneita konsepteja, kuten esimerkiksi Finnfundia, sen sijaan kannattaa kehittää jatkossakin.

Perussuomalaisilla on oma vaihtoehto, jonka esittelimme edellisessä vaihtoehtobudjetissamme. Se perustuu vapaaehtoisuuteen ja nimenomaan ruohonjuuritason auttamiseen, josta hyötyvät eniten heikoimmassa asemassa olevat, kuten naiset ja kouluttamattomat ja lapset. Meidän mallissamme kansalainen saa halutessaan itse valita verotuksen kautta kohteen, johon kehitysavun sijoittaa. Kehitysaputoimijat hyväksyisi ulkoministeriö. Annettava kehitysapu olisi 200 euroon asti verovähennyskelpoinen.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisen mallin suurin tavoite on kehitysavun vaikuttavuuden merkittävä parantaminen. Panos—tuotto-ajattelu toimii tässäkin. — Kiitoksia.

14.25 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään Singaporen kokouksen jälkitunnelmissa on helppoa yhtyä niiden Korean niemimaalla asuvien ihmisten iloon, joilla on suuret odotukset tästä tilanteesta. Tietysti eteläkorealaisilla ja myös pohjoiskorealaisilla ajatus Koreoiden yhdistymisestä on ilmassa. Ennen kaikkea on tärkeää, että saadaan ydinasevapaa Korean niemimaa, saadaan perheet yhdistymään ja saadaan ihmisoikeudet ja kansalaisvapaudet uudestaan voimaan. Tämä siellä toivottavasti tapahtuu.

Samaan aikaan kaksi suurvaltaa, Venäjä ja USA, ovat molemmat omilla toimillaan romuttaneet kansainvälistä järjestystä, Venäjä tietysti rikkomalla kansainvälistä turvallisuuspolitiikan pelikirjaa Ukrainan osalta, USA irtautumalla ilmastopöytäkirjasta ja irtautumalla kaupan pelisäännöistä maailmassa. On aivan selvä, että pienet maat eivät pärjää tällaisessa maailmassa, joka toimii ilman sääntöjä. Siinä puhuvat silloin suuret. Suomen etu, meidän kaltaistemme maiden etu, on tietysti pitää huolta kansainvälisistä pelisäännöistä.

Toivon olevani ulkoministerin kanssa samaa mieltä siitä, että EU tässä tilanteessa ei ole osa ongelmaa vaan osa ratkaisua. Meidän on vahvistettava omaa osallistumistamme EU:hun, luotava EU:sta se järjestelmä, joka tukee kansainvälisen kaupan pelisääntöjä, joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

hoitaa ilmastoasioita ja joka hoitaa ympäristöasioita maailmassa. Se voi hoitaa pakolaiskysymyksiä. Se voi olla aktiivisempi Afrikassa, johon täällä on jo viitattu.

Meidän tulisi myöskin aivan samalla tavalla kuin ministeri totesi pitää huolta omasta kehitysyhteistyöpolitiikastamme ja tuestamme maailmanjärjestö YK:lle. On hyvin noloa tänä päivänä liikkua suomalaisena silloin kun puhutaan meidän kehitysyhteistyöpanostuksestamme, koska se on ollut viime vuosina nyt liian alhaista. Se tilanne pitää korjata.

Aivan lopuksi, kun katsotaan tilannetta, jossa ikään kuin pelisäännöt maailmassa ovat menossa uusiksi ja palikat ovat liikkeessä, tämä on vaarallinen tilanne pienelle toimijalle kuten Suomelle, mutta se ehkä antaa myöskin uusia mahdollisuuksia luoda uusia yhteyskumppanuuksia, toimia esimerkiksi Afrikan maiden kanssa yhdessä, etsiä maailmasta niitä, jotka haluavat rakentaa pelisääntöjen pohjalle tätä kansainvälistä järjestystä, ja tätä luovaa hetkeä pitäisi myöskin pienen, ketterän maan, kuten Suomen, käyttää hyväkseen.

14.28 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nopean ilmastomuutoksen, leviävien konfliktien, isojen muuttoliikkeiden, valtamerten saastumisen, globaalien tuotantoketjujen ja veroparatiisien aikakaudella on selvää, että maapallon maiden ja ihmisten kohtalot ovat yhteenkietoutuneita. Me olemme kaikki lopulta samassa veneessä. Globaalit ongelmat vaativat globaaleja ratkaisuja, monenkeskistä kansainvälistä yhteistyötä.

Monenkeskisen yhteistyön on oltava aidosti monenkeskistä, ei läntisten teollisuusmaiden sanelua muulle maailmalle. Esimerkiksi maailmanlaajuiseen verotukseen liittyvät asiat tulisi käsitellä monenvälisesti YK:ssa eikä vain teollisuusmaiden kesken. Suurvaltojen hallitsema YK:n turvallisuusneuvosto on ollut valitettavan kykenemätön ratkomaan konflikteja. YK-järjestelmää tarvitaan, mutta sen on toimittava nykyistä paremmin. Ongelmista huolimatta meidän on entistä vankemmin puolustettava sopimiseen ja yhteistyöhön perustuvaa maailmanjärjestystä, sillä mitään muuta tietä ei lopulta ole. On ajettava koko ihmiskunnan asiaa eikä vain yksittäisten maiden lyhyen tähtäimen itsekkyyttä.

Arvoisa puhemies! Lähi-idän tilanne on erittäin jännittynyt. Trumpin viimeaikaiset päätökset vetäytyä Iranin ydinsopimuksesta ja siirtää suurlähetystö Tel Avivista Jerusalemiin ovat lisänneet Lähi-idän jännitteitä. Suomen, EU:n ja koko kansainvälisen yhteisön tulisi nyt toimia Lähi-idän tilanteen liennyttämiseksi kaikin keinoin. On tärkeää, että muu kansainvälinen yhteisö pitää kiinni Iranin ydinsopimuksesta. Suomen ja EU:n on tuettava Israelin laittoman miehityksen päättymistä Palestiinassa ja aitoa rauhanprosessia maiden välillä. Lisäksi Turkin hyökkäys Pohjois-Syyrian kurdeja vastaan on tuomittava selkeästi. Suomen on myös noudatettava kansainvälisiä sopimuksia ja lopetettava kaikki asekauppa sotaa käyviin ja ihmisoikeuksia rikkoviin maihin, kuten Saudi-Arabiaan ja Arabiemiraatteihin, jotka käyvät veristä sotaa Jemenissä.

Arvoisa puhemies! Suomen on oltava maailman lääkäri, ei asekauppias. Lääkärin työkalupakkiin kuuluu myös kehitysyhteistyö, ja sen rahoituksen taso on saatava nousemaan.

14.30 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Vanha sanonta kuuluu, että ketju on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki, ja kansainvälisessä yhteisössä ja yhteistyössä tämä pätee varsin hyvin. Maailman valtiot ovat vuosien saatossa sopineet lukuisista säännöistä ja pelisäännöistä, joiden tarkoituksena on tehdä maailmanmenosta ja yhteistyöstä vakaampaa, ennakoivampaa ja tavoitteellisempaa. Mutta jos yksikin merkittävä taho eräänä päivänä puhtaasti kansallisista lähtökohdistaan käsin ja voima-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

politiikkaa osoittaen päättää toimia vastoin yhteisesti sovittuja sääntöjä, on yhteistyön koko perusta helisemässä. Juuri näin on käynyt, kun Venäjä vuonna 2014 päätti kaapata Krimin niemimaan itselleen, ja näin kävi myös, kun USA:n presidentinhallinto sanoutui irti Pariisin ilmastopimuksesta ja hiljattain päätti asettaa myös Eurooppaa purevia tuontitulleja. Me emme todellakaan tarvitse kauppasotaa ja uhittelua tässä entuudestaan se-kavassa maailmantilanteessa. Toivokaamme, että edes viime yön huipputapaaminen Sin-gaporessa tuottaisi liennytystä ja jopa kestäväää positiivista tunnelmaa.

Myös EU:n sisällä kuplii. Eräät jäsenvaltiot, kuten Puola ja Unkari, haastavat unionin yhteisesti sovittuja perusarvoja. Brexit on puolestaan sellaisen kansalaismielipiteen loppu-tulos, joka todennäköisesti oli ulkopuolistenkin tahojen vaikuttamisen kohteena — oire häikäilemättömyydestä sekin.

Hybridivaikuttamisen riskiä ei pidä aliarvioida Suomessakaan. Tästä tutkijatkin ovat va-roittaneet. Meillä on pian edessä kolmet vaalit täällä Suomessa — olkoonkin, että hybridi-vaikuttamisen tarve puhtaasti maakuntavaaleihin vaikuttaa yhä epätodennäköisemmältä.

Talman! Mitt i villervallan måste också ett litet land som Finland kunna navigera, och helst navigera rätt. Också om vi har den trygga nordiska familjen och EU-medlemskapet som ryggsöd måste också viktiga nationella vägval göras. Ett viktigt sådant som gjorts redan för länge sedan är att Finland är en aktiv, konstruktiv aktör i alla sådana multilaterala or-ganisationer, vid alla de bord där beslut fattas som angår, och ändå påverkar oss.

I denna tid när stormakterna utmanar — för att inte säga direkt föraktar — elementära delar av multilateralt samarbete behövs kontinuitet och konstruktivitet mer än på länge. Därför ska Finland fördjupa sin roll i krishantering, medling, utvecklingssamarbete, i verk-ställandet av Agenda 2030 för hållbar utveckling, och inför sitt EU-ordförandeskap nästa år formulera en tydlig proeuropeisk agenda för sina egna målsättningar och för EU:s fram-tid.

Talman! Finland ska inte vara Beobachtern — observatören. Vi ska vara aktören.

14.33 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälispoliitti-nen toimintaympäristömme on muuttunut entistä epävakammaksi. Nykyistä kansainvälis-tä järjestystä ja vapaata kaupankäyntiä ei voi pitää itsestäänselvyytenä. Ja kun Suomi on vientivetoinen maa, meidän on senkin takia tärkeää puolustaa vapaata ja reilua kauppaa, jo-hon kytkeytyvät arvot demokratiasta, ihmisoikeuksista, ihmisarvosta ja oikeusvaltioperi-atteista.

Pohjois-Korean julmat ja laajamittaiset ihmisoikeuksien loukkaukset, myös sanan- ja uskonnonvapauden rajoitukset, jäivät tämän päivän huipputapaamisessa taka-alalle. Ta-voite ydinaseriisunnasta on kuitenkin välttämätön lähtökohta rauhankehitykselle ja avaa toivon mukaan oven myös ihmisoikeuksien tarkastelulle. Olipa presidentti Trumpin poli-tiikasta mitä mieltä tahansa, mielestäni tänään ei ole syytä kyynisyyteen, vaan on annetta-va hänelle kiitos siitä, että nyt on ainakin yritetty jotakin Korean niemimaan katastrofipe-säkkeen avaamiseksi.

Samalla kun katseet kohdistuvat Kaakkois-Aasiaan, on syytä muistaa savuava kriisipe-säke Lähi-idässä. Israelin ja Iranin välit ovat Syyrian sodan vuoksi kiristyneet. Iranin ra-hoitus ja aseellinen tuki Lähi-idän terrorijärjestöille muodostavat jatkuvan uhan alueelle. Juuri joitakin päiviä sitten Iranin ylin johtaja ajatollah Ali Khamenei tviittasi, että Israel on pahanlaatuinen syöpäkasvain Länsi-Aasian alueella ja se pitäisi poistaa ja hävittää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Lähi-idässä Suomen keskeinen avustuskohde on ollut palestiinalaisten koulutusjärjestelmä, mikä on hyvä kohde, mutta valitettavasti uudetkin koulukirjat edistävät marttyyriutta ja sotaa, kuten arvostettu IMPACT-se-tutkimuskeskus on ollut huolestunut koko palestiinalaishallinnon opetussuunnitelman läpäisevästä radikalisoitumisesta. Mielestäni Suomen hallituksen olisi tärkeää arvioida, mikä on Suomen toimintaperiaate tässä kysymyksessä. Me annamme erittäin ristiriitaisen signaalin, mikäli osoittautuu, että olemme valtiona mukana tukemassa jihadismia ja vihapuhetta.

Puhemies Paula Risikko: Nyt pääministeri on pyytänyt puheenvuoroa — enintään 3 minuuttia. Sen jälkeen käynnistämme debattikeskustelun.

14.36 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! UTP:n selonteossa kaksi vuotta sitten todettiin, että toimintaympäristömme muutos jatkuu voimakkaana niin lähialueella kuin maailmanlaajuisestikin. Muuttuneelle toimintaympäristölle todettiin olevan ominaista muutoksen nopeus ja ennustamattomuus. On hyvä, että tänään myöskin täällä salissa keskustellaan tästä tilanteesta. Kansainvälinen asemamme perustuu taitoomme ymmärtää muuttuvaa toimintaympäristöämme.

Ulkoministeri Soini totesi, että voimapolitiikka ja itsekäs kansallisen edun ajaminen ovat tehneet paluun. Yleinen epävarmuus ja arvaamattomuus ovat lisääntyneet. Kansainvälisen luottamuksen kulmakivet ovat globaalit instituutiot, säännöt sekä sopimuksien noudattaminen. Nämä kaikki ovat nyt heikkenemässä.

Suomelle on tärkeää, että palaamme pian toisiamme kunnioittavaan sääntömääräiseen yhteistyöhön ja monenväliseen kauppaan, jossa noudatetaan yhdessä sovittuja pelisääntöjä, neuvotellaan ja ratkotaan ongelmia yhdessä. Suomen ehdoton etu on kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän rakentaminen ja vahvistaminen.

Arvoisa puhemies! Toimintaympäristön muutos sekä muun muassa Venäjän ja Yhdysvaltain toiminta ovat luoneet paineita myös Euroopan unionin toiminnalle. Erityisesti nyt, kun maailma ympärillämme hieman horjahtelee, tulee EU:n ottaa paikkansa, pysyä yhtenäisenä ja vahvana. EU ei saa ajautua maailmanpolitiikan sivustakatsojaksi. Euroopan unionin paikka on myös aktiivisesti vaikuttaa. Näin tulee olla jatkossakin. Unionin aktiivisena ja osallistuvana jäsenmaana olemme kokoamme suurempi toimija myös kansainvälisesti.

EU:n on oltava tinkimätön vapaan kaupan puolustaja. Meidän on jatkettava aktiivista yhteistyötä eri alueiden kanssa. Uusia kauppasopimuksia tulee tehdä ja kesken olevat neuvottelut saattaa loppuun. Meidän on vakuutettava niin sisäiset kuin ulkoisetkin kumppanimme siitä, että protektionismi ja sisään käpertyminen eivät edistä yhteisiä tavoitteitamme. Sama pätee myös ilmastopolitiikkaan. EU:n on myös otettava yksiselitteinen johtajan rooli ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa, kuten myös ihmisoikeuksien ja demokratian puolestapuhujana sekä puolustajana. Meillä ei ole vaihtoehtoja.

No, mitä Suomi sitten tekee? Olemme johdonmukaisesti painottaneet kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän merkitystä ja sen vahvistamista niin kahdenvälisissä tapauksissa kuin myös EU-kokouksissa. Tulemme jatkamaan määrätietoisesti ja aktiivisesti tätä toimintaa.

Puhemies Paula Risikko: Nyt sitten käynnistetään vastauspuheenvuoropyyntöjen mahdollisuus. Myönnän 2 minuutin vastauspuheenvuoroja. Pyydän varaamaan niitä painamal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

la V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Nämä vastauspuheenvuorot aloittaa edustaja Vanhanen. — Olkaa hyvä, 2 minuuttia.

14.40 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä keskustelu osoittaa sen, että me hyvin yhteisellä tavalla miellämme tämän haasteen, joka tällä hetkellä on. Edustaja Sarkkinen teki pitkän listan globaaleista haasteista, joiden ratkaisemiseksi tarvittaisiin sopimuksia ja yhteisiä järjestöjä. Samalla on suoraan sanoen surkea paradoksi se, että meillä on valtioita ja vielä enemmän poliittisia voimia, jotka vähättelevät näitä sääntöjä, ovat valmiita rikkomaan niitä, haluavat heikentää kansainvälisiä järjestöjä.

Samalla meillä on ympäri maailmaa ja myös Euroopassa paljon poliittisia voimia, jotka hakevat kansallista sisäpoliittista valtaa suoraan sanoen yllyttämällä ihmisiä, puhumalla suvereniteetista ja kansallisen edun tavoittelusta. Se yhdistelmänä tähän, mitä nämä suuret valtiot tällä hetkellä tekevät, muodostaa kyllä äärimmäisen hankalan yhtälön. Joskus tämänlaisen aselman edessä pitää tietysti kysyä, mitä me teemme vastataksemme tähän. Siihen on loppujen lopuksi aika pelkistetyt ja yksinkertaiset vastaukset.

Ensimmäinen on se, että meidän pitää itse noudattaa ja puolustaa tiukasti niitä sopimuksia, joissa olemme mukana — välillä tekee mieli sanoa pilkuntarkasti, vaikka tiedän, että se aiheuttaa ärtymystä monissa. Mutta jos sopimuksia rikotaan, niin jokainen rikkomus on lupalappu muille rikkoa sitä edelleen, ja siitä kierre alkaa.

Toiseksi meidän pitää, aivan niin kuin pääministeri äsken totesi, kansainvälisissä yhteyksissä voimakkaasti puolustaa kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää.

Omalle väelle meidän pitää myös sanoa, että me olemme valmiita tinkimään suvereniteetista, kun me neuvottelemme kansainvälisiä sopimuksia. Silloin niiden sopimusten alaan liittyvissä asioissa me pienen siivun luovutamme suvereniteetista mutta saamme vastapainoksi vakaamman toimintaympäristön ja yhteiset pelisäännöt, ja se hyöty on paljon suurempi kuin se osa, jonka luovutamme yhteisessä pöydässä ratkaistavaksi. Tämä on se iso kysymys, joka oikeastaan määrittää sen asennoitumisen, miten me suhtaudumme kansainvälisten kysymysten ratkaisuun.

14.42 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vanhanen lausui viisaita sanoja juuri äsken, tärkeitä havaintoja.

Mutta haluan puuttua yhteen yksityiskohtaan, joka on minusta todella tärkeä tulevien vuosikymmenten näkökulmasta, ja se on ilmastonmuutoksen ja väestökehityksen vaikutus Afrikkaan. Olin todella tyytyväinen, kun edustaja Elo nosti tämän asian esille. Tällä hetkellä väestöennusteet kertovat, että 2050-luvulla ollaan Afrikassa tilanteessa, jossa on 2,5 miljardia ihmistä nykyisten 1,2 miljardin sijasta. Tuossa maanosassa on silloin alle 25-vuotiaita ihmisiä yli miljardi. Jos ei nyt aleta näitten asioiden, Afrikan tilanteen, eteen tehdä jotakin, meillä on edessä ihmisten pakeneminen ilmastonmuutoksen runnomalta, väestökehityksen vaivaamalta alueelta. Siellä tarvitaan puhdasta vettä, siellä tarvitaan ruokaa, siellä tarvitaan koulutusta, siellä tarvitaan työpaikkoja, infrastruktuuria ylipäättään.

Olisi mielenkiintoista kuulla, pääministeri Sipilä, teidän näkökulmanne siihen, voisiko eurooppalainen yhteistyö keskittyä. Siellähän käytetään kehitysapuun yhteensä jäsenmaiden ja komission toimesta noin 55 miljardia euroa vuodessa. Olisiko nyt aika keskittyä siihen, että koordinoidaan tätä afrikkalaisten auttamista ikään kuin tammöisenä eurooppalaisena Marshall-apuna Afrikkaan päin? Mekin olemme saaneet apua, ja nyt tulisi aika vah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

vistaa tuon maanosan tulevaisuutta. Minusta siinä olisi kelpo teko vahvalle Euroopan unionille, lähteä liikkeelle tässä asiassa, ja minusta Suomen pitäisi olla vahvana vaikuttajana tässä keskustelussa näitten asioitten eteenpäinviemiseksi.

14.44 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo itään, kun katsoo länteen, ei voi olla miettimättä, onko pienellä maalla sittenkään tällaisessa myllerryksessä kauheasti roolia muutoin kuin reagoida siihen, mitä isojen voimien temmellyskentällä tapahtuu. Ottamalla tämänkaltaisen sivustaseuraajan asenteen Suomen tarina, toisen maailmansodan jälkeisen kehityksen valossa, ei olisi turvannut meille liikkumavaraa eikä olisi turvannut meidän kansainvälisen asemamme vahvistumista. Näin muodoin, vaikka voimapolitiikka haastaa juuri parhaillaan multilateralismia ja keskinäisriippuvuuden maailmaa ja kansainvälisiä instituutioita, on erityisen vahva tarve sille, että me sinnikkäästi jatkamme aktiivisen ulkopoliittikan merkeissä eri toimenpiteitä koskien.

Suomella on aloitteellinen rooli kansainvälisessä politiikassa — tasavallan presidentti on tästä oivana esimerkkinä — ja se jopa kansainvälisessä ja eurooppalaisessa yhteydessä omaa korkean profiilin aktiivisuudessaan. Katsokaamme Itämeren, katsokaamme, mitä tulee tapahtumaan arktisella alueella. Siinä voi olla isompienkin ratkaisujen avaimia käsisämme. Ja niin edelleen, Ukrainaakaan millään tavoin unohtamatta.

On tärkeää, että Suomella voi olla aktiivinen rooli, myönteinen rooli, rakentava paikka kansainvälisessä politiikassa, pitäen samalla tietysti huolen siitä, että pienten asema tulee turvattua. Siitä Suomella on erinomaisia näyttöjä tilillään tällä hetkellä ja myöskin käytösään sellaiset näkökannat huomista varten, joiden varassa myös Suomen asema tulee hoidettua, samalla kun edistämme myönteistä kansainvälistä kehitystä.

14.46 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan Aasiasta kuuluu kummia, positiivisessa mielessä kummia. Siellä ovat presidentit Donald Trump ja Kim Jong Un kertomassa maailmalle, niin kuin on nykyään kenties mahdollisesti se uusi normaali, eli ohi entisten totuttujen mallien kaksi johtajaa vain keskenään, vain korkeintaan tulkit ovat paikalla, ja kysyisin: mikä on meidän hallituksemme kanta tähän, onko tämä kenties joku sellainen tulevaisuuden linja, että tulevaisuudessa kenties ohi entisten järjestömallien maan johtajat neuvottelevatkin keskenään ja sitten osa jää vain lehdelle soittelemaan eikä pääse mukaan vaikuttamaan?

Sitten tästä kehitysavusta, mikä tässä edustaja Raatikaisen puheessa tuli: Olen pikkasen eri mieltä siitä, kun Raatikainen sanoi, että se ei ole aiheuttanut mitään. Kyllä sillä on ollut merkitystä. Sillä on vähennetty suuressa määrin lapsikuolleisuutta Afrikan maissa. Mutta tässä on ollut se iso paradoksi, että kun mitkään rakenteet eivät ole samanaikaisesti muuttuneet, niin se on johtanut sitten siihen, että seuraavassa sukupolvesta on ollut entistä enemmän näitä kehitysavustettavia, ja tämä väestönkasvu, mikä maailmassa on — mikä on tullut tässä monessa puheessa — on suurin tekijä, mikä aiheuttaa näitä. Ilmastomuutoksen syy, monien sotien syy, nälänhädän syy on tämä valtava väestönkasvu, mikä nimenomaan tuolla Afrikan maissa ja Lähi-idässä on. Tästä kysyisinkin meidän ulkoministeri Soinilta: Nyt kun tässä esiteltiin tämä meidän kehitysapumalli, mikä perussuomalaisilla on ollut usean vuoden, niin mitä mieltä olette tänä päivänä siitä? Olisiko siinä sellaista ratkaisun avainta, millä tätäkin ongelmaa voitaisiin helpottaa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

14.48 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni ulkoministeri Soini käytti tänään kenties yhden parhaista puheenvuoroistaan, mitä itse olen todistanut. Minusta Soini kuvasi hyvin myös ne pohjavirrat, isot virrat, mitkä näkyvät tässä kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän muutoksessa: transatlanttisen muutoksen, Yhdysvaltojen toiminnan, Trumpin toiminnan, brexitin, toisaalta Venäjän voimapolitiikan ja toisaalta Kiinan tämmöisen ekspansiivisen talouspolitiikan, joka on myös valtapolitiikkaa. Kun kansainvälinen sääntöpohjainen järjestelmä on haastettu, niin kysymys kuuluu: miten Suomi parhaiten on osana turvaamassa sitä? Tänään tässä salissa on käytetty erinomaisia puheenvuoroja kautta linjan.

Kenties kysyisin nyt yhdestä työvälineestä, nimenomaan kehitysyhteistyöstä ja tavoista, joilla voidaan niitä juurisyitä eri konfliktialueilta poistaa, poistaa niitä työntäviä syitä, minkä takia ihmiset joutuvat jättämään kotinsa ja pakenemaan kenties mantereelta toiselle. Nyt kun lisätalousarvion yhteydessä on käyty keskustelua siitä, että päästöhuutokauppatulot ovat kasvaneet, kysyisin mielelläni hallituksen ministereiltä: voitaisiinko näitä lisääntyneitä päästöhuutokauppatuloja käyttää yhä enemmän kehitysyhteistyöhön ja kansainväliseen ilmastorahoitukseen?

Ja toisena asiana: Kun puhutaan täällä väestön lisääntymisestä, eikö tehokkain keino myös ulkoministeri Soinin mielestä ole tyttöjen ja naisten itsemääräämisoikeuden turvaaminen, seksuaali- ja lisääntymisterveyden turvaaminen? Eikö se ole yksi parhaimpia keinoja, jolla voidaan myös väestökehitystä hallita?

14.49 Jutta Urpilainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muistan, kun aloitin kansanedustajan työni tässä talossa 15 vuotta sitten, että silloin oli aika laajasti vallalla sellainen käsitys, että markkinatalouden myötä leviävät maailmassa myöskin länsimaiset arvot, oikeusvaltioperiaate, demokratia, ihmisoikeudet ja niin edelleen. Nyt kun katson 15 vuoden jälkeen, valitettavasti huomaa, että näin ei ole käynyt — kun katsomme vaikka Kiinaa, katsomme Venäjän kehitystä mutta katsomme myöskin tämän päivän Yhdysvaltoja, meidän keskeistä transatlanttista liittolaistamme, joka on myöskin tänä päivänä vahvasti kyseenalaistamassa näitä länsimaisia arvoja. Täällä moni kollega on todennut, että suurvaltapolitiikka tänä päivänä korostaa voimankäyttöä, ja vaikka täytyy sanoa, että nuo ensimmäiset uutiset tämän päivän presidenttien tapaamisesta Aasiasta ovat kieltämättä positiivisia, niin silti koen vahvasti, että maailmaa ei voida rakentaa vain suurvaltojen välisiin, kahdenvälisiin diileihin, vaan siihen tarvitaan sääntöperustaista, monenkeskistä yhteistyötä, ja se on toki, niin kuin täällä moni on todennut, myöskin pienen maan, niin kuin Suomen, etu.

Arvoisa puhemies! Meille keskeinen viitekehys toimia monenkeskisen sääntöperustaisen yhteistyön parissa on tietenkin Euroopan unioni. On todella surullista, että tässä tilanteessa, kun Euroopalla olisi tuhannen taalan paikka nostaa profiilia vaikkapa Lähi-idän kriisin ratkaisijana tai vahvistaa rooliaan Afrikan kehityksen tukijana, me olemme sisäisesti niin hajallaan. Jos katson pelkästään Yhdysvaltojen toimia vaikkapa Lähi-idässä — presidentti Trumpin päätös siirtää lähetystö Jerusalemiin tai päätös irtautua Iranin sopimuksesta — tämä antaisi Euroopalle nyt aivan uudenlaisen mahdollisuuden nostaa profiilia myöskin kansainvälisenä, globaalina toimijana, jos se siihen kykenisi. Näenkin niin, että ensi vuoden Suomen EU-puheenjohtajuuskausi antaa nyt myöskin mahdollisuuden rakentaa Euroopan unionista entistä vahvempaa, yhtenäistä globaalia toimijaa, ja toivon, että Suomi tämän tilaisuuden käyttää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

14.52 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilä totesi, että Euroopan unionin pitää ihmisoikeuksia ja demokratiaa viedä voimakkaasti eteenpäin. Olen tästä täysin samaa mieltä. Samaan aikaan äärimmäisen ongelmallista on se, että EU:n jäsenmaista Puola ja Unkari etunenässä rikkovat näitä EU:n perusperiaatteita, ja silloin jos me viemme eteenpäin kaikkialla maailmassa demokratiaa, ihmisoikeuksia ja sananvapautta, niitä on erittäin vaikea viedä eteenpäin, jos samaan aikaan meidän omassa järjestökentässä toimivat maat rikkovat näitä arvoja.

Toisaalta jos ajatellaan sitten sitä, että EU on tehnyt esimerkiksi Turkin kanssa pakolais-sopimuksen, ja Turkin toimintaa ihmisoikeuksia ja demokratiaa vastaan — sitä, miten kurdejen kimppuun niin omassa maassa kuin Syyriassa hyökätään ja heitä pommitetaan ja tapetaan — niin ei tätä voi kestää.

Ulkoasiainvaliokunta vieraili Lontoossa, ja tapasimme myös ylähuoneen ulkoasiainvaliokunnan, ja kysyin lordeilta, miten he näkevät Naton roolin tässä, että eikö Naton pitäisi reagoida, kun Naton jäsenmaat Puola, Unkari ja Turkki rikkovat ihmisoikeuksia ja perusperiaatteita. He katsoivat hetken aikaa ihmeissään ja sanoivat, että eihän Nato ole mikään järjestö, joka olisi perustettu näitä perusarvoja edistämään. Portugali, Kreikka ja Turkki liittyivät Naton jäseniksi ja olivat diktatuureja silloin. Eli ei Nato ole länsimaisten demokraattisten valtioiden yhteisö, oli lordien viesti.

Arvoisa puhemies! Niin kuin ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Vanhanen sanoi, kansainvälisiä sopimuksia pitää pilkulleen noudattaa. Mutta samalla lailla pitää pilkulleen noudattaa myös niitä periaatteita, jotka meillä on, ja silloin me emme voi käydä esimerkiksi asekauppaa Saudi-Arabian tai Arabiemiraattien kanssa tai ostaa puolustustarvikkeita Israelista. Nekin sotivat näitä meidän periaatteita vastaan.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän tässä vaiheessa kolme vastauspuheenvuoroa, ja sen jälkeen ministeri Virolainen, ja sen jälkeen jatkuu vielä. Nämä kolme henkilöä ovat Biaudet, Essayah ja Huovinen.

14.54 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin sanoa puheenjohtaja mutta sanon puhemies. — Hans Rosling on kirjoittanut mielenkiintoisen kirjan viime vuonna, jota suosittelen todella paljon kaikille näille kyynikoille, jotka ovat ajatelleet, että kehitysavulla tai kansainvälisellä yhteistyöllä ei olla saatu kehitystä aikaan. Hyvin suuri joukko maita itse asiassa on siirtynyt äärimmäisestä köyhyydestä eteenpäin huomattavasti enemmän keskivaiheen toimeentulon maiksi, ja suuri osa ihmisistä on koulutuksen ja työn parissa, ja mielestäni se on erinomainen osoitus siitä, että meidän on panostettava myöskin kehitysyhteistyöhön ja kansainväliseen yhteistyöhön, myöskin muuhun kuin vain kauppaan.

Edustaja Vanhanen sanoi täällä todella viisaasti, että meidän pitää itse noudattaa näitä kansainvälisiä sopimuksia. Kun ajattelemme, että tällainen sääntöperustainen maailma on sellainen, joka on myöskin meille turvallinen, niin siinä mielessä olisi kyllä huomattavasti paljon enemmän panostettava tähän kansainväliseen yhteistyöhön. En puhu vain kehitysyhteistyöstä, siihen toki myös ja sisällöllisesti, mutta myös siihen, että meidän osaamista ja meidän ihmisvoimavaroja voisi enemmän panostaa eri kansainvälisissä järjestöissä. Se on aivan välttämätöntä, jotta olisimme sellainen varteenotettava toimija sekä EU:ssa että globaalisti, esimerkiksi Norjan ja Ruotsin vierellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Voi sanoa, että on monia sopimuksia, joiden noudattamisessa Suomi ehkä ei ole ollut niin hirveän tarkka — puhutaan ihmisoikeussopimuksista erityisesti, ja ehkä olemme ottaneet vähän liian itsestään selvänä sen, että olemme niin hyviä näiden ihmisoikeussopimusten kunnioittamisessa — mutta tähän kannattaisi kyllä nyt panostaa. [Puhemies koputtaa] Me olemme olleet esimerkki esimerkiksi tasa-arvon edistäjänä, mutta CEDAW, Istanbulin sopimuksen täytäntöönpano, puhumattakaan jostain ILO 169:stä — siellä on vielä paljon tekemistä. [Puhemies: Aika!] Turvallisuus tulee nimenomaan ihmisoikeuksista.

14.56 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestelmän edistäminen on yksi Suomen turvallisuuspolitiikan pilareista, ja YK-järjestelmä on puolestaan sitten yksi sen keskeisistä toimijoista. Kuitenkin tuon maailmanjärjestön rakenteessa ja myöskin työskentelytavoissa on parantamisen varaa, aivan kuten täällä ulkoministeri puheessaan totesi. Turvallisuusneuvoston halvaantuminen ja kykenemättömyys päätöksiin Syyrian kaltaisessa humanitäärisessä katastrofissa on todella surullista. Myöskin YK:n muutamien alajärjestöjen kuten ihmisoikeusneuvoston ja Unescon muuttuminen alustaksi yksipuolisille Israelia tuomitseville päätöslauselmille vie uskottavuutta näitten toimijoitten työstä.

Täytyy todeta se, että myöskään Suomen oma äänestyskäyttäytyminen muun muassa maailmanperintökomiteassa, joka koski Länsimuuria juutalaisten pyhänä kohteena, joka haluttiin kieltää, ei ansaitse puhtaita papereita. Suomi pidättäytyi tuossa äänestyksessä äänestämisestä.

Myöskään kehitysapuleikkaukset eivät millään tavalla kohenna Suomen uskottavuutta YK-toimijana.

Mutta kuten täällä on tuotu esille, suuremmat paineet varmasti tulevaisuudessa tulevat kohdistumaan ilmastopakolaisuuteen ja muuttoliikkeeseen. Silloin joudumme arvioimaan YK:n pakolaissopimusta ja sen toimivuutta tässä ajassa. Tasavallan presidentti aikoinaan valtiopäivien avajaiskeskustelussa varovasti tätä asiaa halusi avata. Haluaisinkin kysyä ulkoministeriltä: olisiko Suomen mahdollista ajaa sitä, että tuota pakolaissopimusta lähdettäisiin miettimään, miten sitä voitaisiin tässä päivässä ja tässä ajassa lähteä tekemään sel-laiseksi, että se olisi tämän päivän kriiseihin sopiva ja mahdollisesti tuleviin suuriin ilmas-topakolaisvirtoihin ja myöskin muuttoliikkeen lisääntymiseen sopiva?

14.58 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 12-vuotias poikani muutama vuosi sitten sanoi: ”Maailmasta on tullut pelottava paikka.” Sinä kesänä oli paljon terrori-iskuja. Myöhemmin tuona samana vuonna kuuntelin Esko Valtaojan luentoa, joka aloitti ihmiskunnan historiasta ja kävi läpi, miten olemme tähän päätyneet, ja sanoi, että koskaan ei ole ollut näin hyvin. Sekä poikani että Valtaoja ovat oikeassa. On saatu paljon kehitystä aikaan, ihmisiä nostettu äärimmäisestä köyhyydestä, lapsia koulutettu, tarttuvia tauteja hävitetty. Näiden saavutusten luulisi sitovan ihmiskuntaa tiukemmin yhteen ja kannustavan edelleen tällä samalla tiellä, mutta ainakin osittain näyttää käyneen toisin. Epävarmuus on kasvanut, kriisit pitkittyneet ja monimutkaistuneet, ja ihmisoikeusloukkauksiakaan ei ole saatu kuriin.

Me puhumme paljon sodasta. Kuka puhuisi rauhasta? Jotta kriisejä voidaan ennalta ehkäistä, me tarvitsemme pitkäjänteistä kehityspolitiikkaa, ja tällä kaudella tehdyt leikkaukset tähän työhön ovat olleet valitettavia ja myös Suomen kansainvälistä asemaa heikentäviä. Afrikasta pitää puhua mutta samaan aikaan pitää vahvistaa kehitysyhteistyön resurs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

seja eikä leikata niitä. YK:n ilmastopolitiikka ja Agenda 2030 -työ tarvitsevat tukemme. Jotta voimme olla tukena YK:ssa, meidän pitää olla vahvoja myös EU:ssa. Olisin halunnut kysyä hallitukselta: Millainen silta aiotaan rakentaa, vai aiotaanko rakentaa, Suomen tulevien puheenjohtajuuksien välille, kun saamme ensin Euroopan neuvoston puheenjohtajuuden ja sen jälkeen EU:n puheenjohtajuuden? Eikö tätä tilannetta kannattaisi käyttää nykyistä paremmin hyödyksi?

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Virolainen, siitä paikalta riittää, 2 minuuttia.

15.01 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on ilmaistu vakava huoli kansainvälisestä, monenkeskisestä sopimusperusteisesta järjestelmästä. Se on aivan aito huoli. Ja varsinkin kun kauppa-, ulko- ja turvallisuuspolitiikka nivoutuvat niin tiiviisti yhteen, niin haluan nyt kommentoida tätä kauppapolitiikan näkökulmasta, ja ehkä tarpeen on muistuttaa myös WTO:n roolista.

WTO luo sääntöjä, valvoo, että sääntöjä noudatetaan, ja sitten kolmantena vaiheena, jos tulee sopimusrikkomuksia, käsittelee ne. Tällä hetkellä meidän suurin ongelmamme kauppapolitiikan suhteen on se, että WTO ei toimi niillä edellytyksillä, joita sillä pitäisi olla. Taustana ovat teollisuusmaiden ja kehitysmaiden erilaiset näkemykset mutta myös — kuten täälläkin monessa puheenvuorossa on jo mainittu — Yhdysvaltojen lisääntynyt kritiikki järjestelmää kohtaan. Akuuttina ongelmana on erityisesti se, että riitojenratkaisumekanismiin kuuluvaan valituselimeen tällä hetkellä ei saada valittua uusia tuomareita, koska Yhdysvallat blokkaa sen. Tämä on sellainen asia, mikä meidän pitää saada ratkaistua mahdollisimman nopeasti, koska se on meidän pienen vientivetoisen maamme ensisijainen etu, että se toimii. Samoin nämä Yhdysvaltojen protektionistiset, yksipuoliset toimet haittaavat Euroopan kauppaa, ja me olemmekin sitoutuneet siihen, että teemme määrämuotoisia vastatoimia. Tasapainottavista toimenpiteistä päätetään ensi torstaina, suojatoimien tutkinta on meneillään, ja WTO-riita on käynnistetty 1.3.

No, näihin olemassa oleviin ongelmiin ei löydy yhtä yksiselitteistä helppoa vastausta, ja senpä takia voisin sanoa, että meidän suomalaisten ja Euroopan unionin pitää toimia yhteinäisesti. Meidän pitää pyrkiä edistämään kauppaa siellä, missä siihen on mahdollisuus, ja tällä hetkellä kauppasopimukset näyttävät olevan toimivia. Ja sitten WTO:ssa pitää ottaa esiin myös uudet aiheet, sellaiset, mitkä edistävät meidän kaikkien keskinäistä yhteistoimintaa, esimerkiksi sähköinen kauppa tai investointien helpottaminen. — Jatkan, kun saan seuraavan puheenvuoron.

15.03 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Väestönkasvu keskittyy Afrikan ja Etelä-Aasian köyhimpiin maihin, ja ilmastonmuutos vaikeuttaa elinoloja monilla alueilla, kuten tiedämme. Nämä tekijät voivat kiihdyttää muuttoliikettä lyhyelläkin aikavälillä. Konflikteista on tullut pitkäkestoisia ja vaikeammin ratkaistavia. Konfliktit toimivat kasvualustana ääriajattelulle ja kiihdyttävät muuttoliikettä. Eurooppa, Lähi-itä ja Afrikka vaikuttavat merkittävästi toistensa tulevaisuuteen.

Monenkeskisten järjestöjen toimintaan liittyy merkittäviä haasteita ja ristiriitoja. Monenkeskisellä yhteistyöllä voidaan kuitenkin parhaiten vastata ilmastonmuutokseen, äärimmäiseen köyhyyteen, eriarvoistumiseen, epätasaiseen väestökehitykseen ja hallitsemattomiin muuttoliikkeisiin. Monenkeskisellä yhteistyöllä on saavutettu merkittäviä neuvot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

telutuloksia, kuten vaikkapa Agenda 2030 ja sen sisältämät kestävän kehityksen tavoitteet sekä Pariisin ilmastopöytäkirja.

Täällä on hyvä keskustella kehitysyhteistyöstä ja kehityspolitiikastakin, koska se tähän kokonaisvaltaiseen turvallisuuteen ja monenkeskiseen yhteistyöhön tiukasti liittyy, mutta haluan tässä puheenvuorossa kuitenkin sanoutua irti ajatuksesta, että vapaaehtoisilla lahjoituksilla pystyttäisiin tekemään pitkäjänteistä kehitysyhteistyötä. Minä en pysty näkemään, että se sillä tavalla onnistuu, vaan tässä kyllä aina tarvitaan valtioita, ja meidän täytyy muistaa, että tätä perinteistä kehitysyhteistyötä tarvitaan erittäin monessa hauraassa valtiossa vielä tänä päivänä ja vielä hyvin pitkään eli sen aika ei ole vielä mennä.

Tietenkin on upeata, että niitä saavutuksia, kuten edustaja Huovinenkin totesi, on saatu paljon aikaan. On aika hankalaa sanoa, että mitään ei ole tapahtunut. Erittäin paljon on tapahtunut, mutta me tarvitsemme lisää potkua ja me tarvitsemme polun siihen 0,7:ään. Olen ehdottomasti sitä mieltä.

15.05 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän iltapäivän keskustelu on ollut kyllä erinomaisen huojentava ja hieno kuulla. Eduskunnassa vallitsee, voi sanoa, laidasta laitaan hyvin yksituumainen asenne ja ajattelutapa, monenkeskisen yhteistyön suuri arvostus ja tehtyjen sopimusten kunnioitus. Tämä on vahva tuki myös hallitukselle ja presidentille, kun he tekevät ulkopolitiikkaa käytännössä. Erinomaisen hyvän näin.

Sitten iso asia koskee sitä, että kun kaikki ovat samaa mieltä siitä, että monenkeskinen yhteistyö on haasteiden kohteena, niin mitä voidaan tehdä. Kaikesta tästä, mitä täällä on lausuttu, mielestäni törmäämme joka ikinen kerta siihen, että se meidän todellinen työkalumme tässä on Euroopan unioni. Euroopan unionin pitäisi ottaa isompi rooli, mitä täällä on toivottu, ja Suomen pitäisi olla sitä yhteistyötä omalta osaltaan rakentamassa. Ilman vahvaa toimijaa ei ole niissä pöydissä pärjättävissä, joissa tämän maailman suuret johtajat Yhdysvalloista Kiinaan ja Venäjään ovat. Euroopan unioni on se ainut mahdollisuus, ja tämän tajuaminen ja siihen satsaaminen on meille iso asia.

Saksan liittokansleri Merkel sanoi, että Euroopan pitää oppia seisomaan omilla jaloillaan. Se oli viisaasti sanottu. Se ei suuntaudu ketään vastaan, vaan se Eurooppa, jota Saksan Merkel rakentaa, jota meidän pitää rakentaa, on yhteistyön Eurooppa myös ulospäin.

Lopuksi on syytä esittää kiitokset ja onnittelut Korean sopimuksesta. Se on merkittävin viime vuosien positiivinen asia. Vaikka sen ehkä tekivätkin väärät henkilöt monen mielestä, [Eduskunnasta: Väärin sammutettu!] niin se on kuitenkin positiivinen maailmanrauhan kannalta, harvinainen viime vuosien tapahtuma. Lisäksi, kun katsotaan, miten tämä saatiin aikaan, niin rohkenen epäillä, että ilman monenkeskistä yhteistyötä, YK:n päättämiä pakotteita Pohjois-Koreaa kohtaan, tätä neuvottelupöytää ei olisi syntynyt. Sanoisin, että tämä oli monenkeskisen yhteistyön voitto.

15.07 Lenita Toivakka kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansainvälistä sääntöpohjaista järjestelmää ja instituutioita todella horjutetaan hyvin monelta suunnalta. Aivan kuten tässä aiemmissa puheenvuoroissa on sanottu, on tärkeää nyt löytää ne tekijät ja ne oikeat keinot tukea tätä järjestelmää ja Suomen pitää EU:n sisällä olla vahvasti tekemässä työtä. Ja vahva EU on tässä erittäin tärkeä toimija. Tässä on tilaa tällä hetkellä toimia ja myöskin ottaa enemmän valtaa tukea näitä instituutioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

YK:ta on ehkä aiheestakin arvosteltu, ja se varmasti tarvitsee uudistumista. Mutta usein unohtuvat ne aikaansaannokset, mitä YK on saanut ihan viime vuosinakin synnytettyä, eli esimerkiksi Agenda 2030:n kestävä kehityksen tavoitteet ja Pariisin ilmastopöytäkirja, vaikka siitä Yhdysvallat on myöhemmin irtisanoutunut. Ne ovat merkittäviä toimia, globaaleja toimia, tämän maailman hyväksi ja nimenomaan vielä maailman kaikkein köyhimpien ja huono-osaisimpien hyväksi. Näitä asioita täytyy myös Euroopan ja Suomen olla vahvasti jatkossakin edistämässä.

Ulkomaankauppaministeri mainitsi Maailman kauppajärjestö WTO:n vaikeudet, jotka ovat olleet jo pitkään tiedossa, ja nyt tietenkin vaikeudet ovat vielä voimistuneet, kun Yhdysvaltojen kritiikki nimenomaan tätä järjestöä kohtaan on ollut hyvin vahvaa. Nyt olisi kiinnostavaa tietää, miten Eurooppa ja miten EU aikovat tukea WTO:n vahvistamista, koska vaikka teemmekin aktiivisesti eri puolilla maailmaa kahdenvälisiä kauppasopimuksia, jotka ovat todella kannatettavia ja hyviä asioita pienen Suomen kannalta, silti tarvitsemme globaaleja kaupan sääntöjä, jotta kaupankäynti olisi reilua ja ihmisoikeuksia kunnioittavaa kaikkialla maailmassa. Onko tästä jotakin näköpiirissä, miten WTO:ta voitaisiin vahvistaa ja keiden kanssa?

15.09 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentinvaalien aikaan käynnistyi keskustelu feministisestä ulkopolitiikasta. Haluan jatkaa sitä tässä jos senkin vuoksi, että usein ulkopolitiikassa äänessä tässäkin salissa ovat miehet.

Tarkastelu feminististen lasien läpi tuo näkyviin turvallisuuspolitiikan sukupuolittuneisuuden. Feministisen ulkopolitiikan tavoitteena on oikaista tätä epätasapainoa. Kestävä yhteiskunta rakentuu, kun kaikki ovat mukana. Konfliktien ratkaisemisessa on välttämätöntä varmistaa, että naiset ovat mukana toimijoina. Samoin jälleenrakennuksessa on huomiotava ihmisoikeuksien toteutuminen ja naisten yhteiskunnallisen aseman parantaminen.

Keskeinen osa feminististä ulkopolitiikkaa on naisiin kohdistuvan väkivallan lopettaminen. Seksuaalista väkivaltaa käytetään sodankäynnin välineenä. Jokaisen fyysisen turvallisuuden varmistaminen on kestävä rauhan välttämätön edellytys. Tätä voidaan turvata tukemalla sitä, että rikolliset saadaan oikeuteen, auttamalla rikosten uhreja, integroimalla entisiä sotilaita osaksi yhteiskuntaa sekä tuomalla esiin yhteys aseiden hallitsemattoman leviämisen ja naisiin kohdistuvan väkivallan välillä.

Kehityspolitiikassa tulee parantaa tyttöjen ja naisten asemaa sekä seksuaali- ja lisääntymisoikeuksia. Naisten poliittisten ja taloudellisten oikeuksien turvaaminen parantaa demokratian toimivuutta ja vakautta. On myös asetettava vaatimuksia kauppaneuvottelujen sukupuolivaikutusten arvioinnille.

Arvoisa puhemies! Suomi on nostanut ulkopolitiikassaan naisten ja tyttöjen aseman parantamisen. Me toteutamme nytkin satunnaisesti feminististä ulkopolitiikkaa, mutta tulevaisuudessa meidän tulee onnistua siinä systemaattisesti niin kahden- kuin monenvälisessä yhteistyössä. Puhe naisten ja tyttöjen oikeuksista jää poliittiseksi sanahelinäksi, ellei niiden toteutumista ja rahoituksen kehitystä seurata selvän mittarein.

Puhemies Paula Risikko: On pakko tähän sanoa puhemiehenä, että mielestäni täällä ovat kyllä saaneet puhevuoroja naiset yhtä lailla. Sillehän puhemies ei voi mitään, jos ryhmäpuheenvuoron pitäjät ovat miehiä suurimmaksi osaksi. [Paavo Arhinmäki: Kaksi nimesi naisen!] — Aivan, mielestäni tärkeä huomio.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

15.12 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö on todellakin yksi tapa tukea inhimillistä kehitystä ja maailman vakaata kehitystä tulevaisuudessaakin. Erityisen tärkeätä olisi nyt varmistaa YK:n kehitystoimijoiden perusrahoitus, jota USA:n vetäytyminen rahoitusvastuusta on runnellut.

Maailmassa on nyt yli 200 miljoonaa naista, jotka ovat vailla tarvitsemiaan moderneja ehkäisypalveluita, ja luku on kasvussa Trumpin päättämien kehitysrahoitusleikkausten vuoksi. Tämä johtaa ei-toivottuihin raskauksiin, turvattomiin abortteihin ja äitiyskuolemiin.

Seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien ja -palveluiden puute on myös yksi merkittävä nopean väestönkasvun ja epävakauden lähde. Suomen ja EU:n olisikin ohjattava kehitysrahoitusta entistä enemmän seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin, erityisesti YK:n väestörähoito UNFPAlle, joka kärsii nyt merkittävästä perusrahoituksen puutteesta, joka johtaa siihen, että naiset eivät saa tarvitsemiaan palveluita kehitysmaista, ja tällä on vaikutuksia myös siihen väestönkasvuun, mistä täällä on aikaisemmin puhuttu.

Arvoisa puhemies! Mitä kansainväliseen kauppaan tulee, niin parasta olisi, että kansainvälisen kaupan pelisäännöt pystyttäisiin määrittelemään monenkeskisesti WTO:ssa eikä vain kahdenvälisen sopimusten kautta. Kaupan turhien esteiden purkaminen on perusteltua, mutta työoikeuksia, ympäristösääntelyä, julkisia palveluita ja terveystoimia ei pidä eikä voi nähdä kaupan esteenä. Pelisääntöjen tulee myös olla globaaleja suuryrityksiä velvoittavia esimerkiksi verojen maksuun ja ihmisoikeuksien toteutumiseen liittyen. Mutta, arvoisa puhemies, haluaisin myös kysyä ministeriltä: miten te näette WTO:n tilanteen, ja onko tästä pattitilanteesta mitään ulospääsyä WTO:n toimimattomuuden suhteen?

15.14 Paavo Väyrynen PV (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri aivan oikein totesi, että meidän täytyy ymmärtää kansainvälisen toimintaympäristön muutosta. Valitettavasti valtioneuvoston katsaus ja täällä käyty keskustelu osoittavat, että ei ole riittävästi ymmärretty. Monenkeskisen yhteistyön kriisihän johtuu pohjimmiltaan siitä, että Euroopassa ja koko maailmassa ollaan siirtymässä uuteen aikakauteen: hallitsemattoman globalisaation ja ylikansallisen yhdentymisen aikakausi on päättymässä.

Globalisaatio on saatava hallintaan. Tämä edellyttää tietysti vahvaa monenkeskistä yhteistyötä. Se edellyttää sitä, että toteutetaan tehokkaasti YK:ssa hyväksytyjä kestävä kehityksen tavoitteita. Toisaalta on ymmärrettävä, että nyt tarvitaan välttämättä suunnanmuutos. Sekä monenkeskisessä yhteistyössä että Euroopan yhdentymisessä on menty liian pitkälle ylikansalliseen suuntaan, ja tätä vastaan ihmiset nyt protestoivat.

Kun puhutaan monenkeskisestä yhteistyöstä, siinä on kaksi vaihtoehtoa: joko toteutetaan sitä valtioiden välisenä, hallitusten välisenä yhteistyönä painotetusti tai mennään ylikansalliseen suuntaan. Täällä esimerkiksi edustaja Vanhanen edelleen puhui siitä, että pitää siirtää suvereniteettia ylikansalliseen päätöksentekoon. Se on sitä ylikansallista yhdentymistä ja yhteistyötä, jota vastaan nyt protestoidaan.

Nyt täytyy realistisesti katsoa tulevaisuuteen ja pyrkiä löytämään sellaisia etenemistapoja monenkeskisen yhteistyön kehittämisessä, jotka perustuvat nykyistä enemmän kansallisvaltioitten varaan ja enemmän hallitusten välisen yhteistyön varaan. Ylikansallisen yhdentymisen ja hallitsemattoman globalisaation aika on ohi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

15.16 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että edustaja Väyrynen tulevaisuuden miehenä on tullut kertomaan, miten asiat ovat, ja toivotan hänet tietysti tänne tervetulleeksi.

Viitaten edustaja Heinäluoman puheenvuoroon ehkä tässä jonkinlainen sinipuna-akseli alkaa muodostua siinä mielessä, että kyllä, Euroopan pitää pystyä seisomaan omilla jaloillaan, tosin lisättynä sillä, että tämän hallituksen linja ja tasavallan presidentin linja siitä, että lisätään yhteistyön muotoja lännen suuntaan, on ollut aivan oikea. Jos jossain presidentti Trump on ollut oikeassa, niin siinä, että Euroopan pitää pystyä lisäämään rahoitusta omalle puolustukselleen, ja siihenkin ilmeisesti yhteisymmärrystä Euroopassakin alkaa olla.

Täällä tuotiin esille, että on jonkinlainen uusi normaali syntynyt. Itse kysyisin sitä, että haluammeko me todella, että tällainen uusi normaali syntyy. Onhan se totta kai totta, että suurten johtajien aikaan on taas näköjään menty, mutta jos muistellaan Suomen tilannetta ennen toista maailmansotaa, niin onko se todella Suomen kaltaisen maan etu, että tällaiseen uuteen normaaliin mennään, mikä aiheuttaa meille hyvin epänormaalin tilanteen ja on meidän kansallisen edun ja turvallisuuden vastaista? Tätä haluan kysyä niiltä, jotka suorastaan ilakoiden puhuvat uudesta normaalista.

Lisäksi haluan nostaa vielä esiin sen — viitaten edustaja Arhinmäen puheenvuoroon tämä ei ole lordien viesti, tämä on ihan edustaja Elon viesti — että kyllä se on huolestuttavaa, vaikka olen ehkä ymmärtäväisempi brexitiä kohtaan kuin moni edustaja tässä salissa, että juuri on tullut tietoa, että venäläisillä on ollut paljon läheisemmät yhteydet Leave-kampanjaan kuin mitä on aikaisemmin todettu. Tämä on se huolestuttava tilanne, mikä Euroopassa on, että meitä yritetään käytännössä hajottaa ulkopuolelta. [Paavo Arhinmäen välihuuto]

Haluan kysyä vielä ulkoministeriltä liittyen Pohjois-Koreaan: kun tässä on todettu Trumpin suulla, että he luopuvat Etelä-Korean kanssa yhteisistä sotaharjoituksista, niin tiedätkö, onko jo keskusteluissa ollut se, että esimerkiksi asteittaisesti joukkoja vähennettäisiin Etelä-Koreassa? Se on toinen kysymys, josta on julkisuudessa puhuttu, että se voisi olla seuraava vaatimus.

Puhemies Paula Risikko: Käymme tässä keskustelua vielä noin 10 minuuttia, ja siinä sitten käyttävät molemmat ministerit lyhyet puheenvuorot.

15.18 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan vanhin ihmisoikeus- ja yhteistyöjärjestö Euroopan neuvosto täyttää ensi vuonna kunniakkaat 70 vuotta, ja Suomella on tosiaankin kunnia toimia Euroopan neuvoston puheenjohtajamaana tämän vuoden marraskuusta alkaen. Suomen puheenjohtajuuskauteen kohdistuu suuria odotuksia johtuen juuri näistä moninaisista haasteista ja ongelmista, joita kansainvälinen toimintaympäristömme tällä hetkellä kohtaa, mutta samalla Suomen puheenjohtajuuskausi tarjoaa myös monia mahdollisuuksia niin Suomelle kuin Euroopan neuvostollekin. Euroopan neuvoston toiminta tuntuu valitettavasti olevan aika vähän tunnettua täällä Suomessa, vaikka hyvin pitkään olemme Euroopan neuvoston jäsenmaa olleetkin. Euroopan neuvoston Suomen puheenjohtajuuskaudellahan toivotaan muun muassa ulkoministerin osallistuvan yleiskokouksen istuntoihin samoin kuin tasavallan presidentin. Todella toivon, että näin tapahtuu. Itse asiassa kysyisinkin ministeri Soinilta, aikooko hän osallistua Euroopan neuvoston yleiskokouksen istuntoihin ensi vuoden tammikuussa ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

huhtikuussa. Myöskin kysyisin ministereiltä, myös ministeri Virolaiselta, joka on Euroopan neuvoston valtuuskunnan jäsenenä toiminut: miten näette tämän Suomen puheenjohtajuuskauden, ja millaisia mahdollisuuksia se voisi tarjota? On puhuttu muun muassa koko sopimusjärjestelmän vahvistamisesta ja nimenomaan Euroopan neuvoston roolin korostamisesta.

15.20 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiot ovat toisen maailmansodan jälkeen turvautuneet korostetusti monenkeskiseen yhteistyöhön. Ei saa kuitenkaan täysin sokeasti ajatella, että ylikansallinen päätöksenteko on jollain tapaa ainoa keino luoda rauhaa tai edistää hyvinvointia, ja näin tosiaan nähtiin juuri Korean niemimaalla kahdenkeskisten neuvottelujen kautta, kun Trump ja Kim Jong Un tapasivat. Täytyy muistaa toisaalta Korean tilanteesta myös, että Korean sodassa Yhdysvallat uhrasi 35 000 sotilastaan puolustaakseen korealaisten vapautta ja hyvinvointia.

Täällä jollain tapaa rivien välissä usein tulee ajatus ikään kuin siitä, että valtiot eivät toimisi itsekästä. Sen kiistäminenhan on hyvin suurta älyllistä köyhyyttä, sillä kansakunnan itsessään etu on toimiva kansallisvaltio, joka eri toimijoiden kanssa neuvottelee ja edistää sen kansallisvaltion kansallista etua. Esimerkiksi viime aikoina Euroopan unionin käymät kauppasopimusneuvottelut Kanadan ja Yhdysvaltojen kanssa ovat olleet esimerkkejä siitä, että tällaisen suuren organisaation kautta käytävät keskitetyt neuvottelut eivät aina johda pienen maan kannalta parhaaseen lopputulokseen. Näin on myös kauppasuhteiden ja muiden suhteiden osalta. Jos Suomi ei olisi pelkkä EU:n aisankannattaja, niin roolimme voisi globaalistikin olla sitoutumattomuuden ja rauhanvälityksen mallimaa.

15.22 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensiksi kiittää edustaja Paloniemeä tästä puheesta kehitysyhteistyövaroista. Olemme kristillisdemokraateissa vahvasti sitä mieltä, että Suomella olisi varaa nostaa kehitysyhteistyömäärärahoja, mutta lisäksi tarvitsemme myöskin perussuomalaisten vapaaehtoislahjoituksia tähän työhön.

Arvoisa puhemies! Mikään pitkittynyt kansainvälispoliittinen konflikti ei ole niin yksioikoinen, että yhtä ainoaa toimijaa voisi osoittaa sormella. Esimerkiksi Lähi-idässä kriisit näyttävät jatkuvan, ja Israelin ja palestiinalaisten välisen konfliktin rauhanomaisen ratkaisun löytäminen on osoittautunut kaikkea muuta kuin yksinkertaiseksi. Konfliktin taustalla ovat vuosikymmeniä kestäneet erilaiset yritykset luoda molempia osapuolia tyydyttävä ratkaisu. Mutta on hyvä muistaa, että tässä konfliktissa vastakkain ei ole pelkästään köyhä ja sorretti palestiinalaispakolaisten joukko ja yksi maailman iskukykyisimmistä armeijoista eli Israelin armeija, vaan toisaalta myös pieni Israel ja juutalaiskansa vastaan maailman islamilaiset vallat ja suuri joukko niiden tukijoita ympäri maailmaa.

Palestiinalaisten ihmisoikeuksien suurin loukkaaja on heidän oma hallintonsa. Gazan alueella hallitsee terroristijärjestö Hamas, joka loukkaa kansansa ihmisoikeuksia mielivaltaisilla pidätyksillä, kidutuksella, mielipiteen ja uskonnon vapauden loukkauksilla ja naisten aseman polkemisella. Nämä vääryydet, joiden kohteeksi palestiinalaiset joutuvat omien johtajiensa toimesta, ovat sellaisia, että koko maailman tulisi puuttua niihin. Valitettavasti palestiinalaishallinto eli terroristijärjestö Hamas saa usein suojelua monilta kansainvälisiltä toimijoilta [Puhemies: Aika!] kuten YK:lta ja eri kansalaisjärjestöiltä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

15.24 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutos monenkeskisen järjestelmän maailmasta suurvaltojen aikakauteen on ollut nopea, mutta on ilmeistä, että elämme nyt vahvojen autoritaaristen johtajien aikakaudella, ja taustalla on ilman muuta selittävänä tekijänä Yhdysvaltojen vetäytyminen liberaalista maailmanjärjestyksestä ja sitä kautta tästä monenkeskisestä yhteistyöstä. Kun jokin suurvalta vetäytyy, se antaa tilaa uusille alueellisille suurvalloille, ja todistamme nyt Venäjän pyrkimyksiä säilyttää vaikutusvaltansa, todistamme Iranin pyrkimyksiä kasvattaa vaikutusvaltaansa ja todistamme nousevaa Kiinaa. Tämä suurvaltojen maailma on Suomen kaltaiselle pienelle maalle haavoittuva maailma, ja meidän etumme on etsiä ja tukea sitä monenkeskistä yhteistyötä, mitä vielä jäljellä on.

Arvoisa ulkoministeri Timo Soini, missä EU, siellä ratkaisu. Suomen etu on nyt vahvistaa kaikin tavoin EU:n toimintakykyä. EU on nyt se aikuinen huoneessa, joka tuo järjen valoa tähän pimenevään maailmaan ja joka takaa oikeusvaltioperiaatetta, ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Saksan liittokansleri Angela Merkel hiljattain laajassa haastattelussaan Frankfurter Allgemeine Zeitungissa korosti vahvasti ja kaikissa sanakäänteissä sitä, että EU:n on oltava toimintakykyinen tässä maailmassa, ja tätä viestiä Suomen tulee tukea ja kannattaa. Tässä haastattelussa Merkel otti esille myös sen, että EU:lle tulisi varata YK:n turvaneuvostossa yksi vaihtuvan jäsenmaan paikka. Euroopalla on siellä kaksi paikkaa, ja toinen niistä voisi kuulua pysyvästi Euroopan unionille, ja tämäkin vahvistaisi EU:n mahdollisuutta osallistua globaalien kriisien ratkaisuun. Onko, ulkoministeri Timo Soini, näin, että Suomi voisi kannattaa tätä Merkelin ehdotusta, että EU:lle tulisi paikka YK:n turvallisuusneuvostossa?

15.26 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä on helppo jatkaa, kun edustaja Tuppurainen puhui YK:n turvallisuusneuvostosta. Sanoin puheenvuorossani, että ketju on yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki, ja tämä pätee myöskin YK:n ja sen turvallisuusneuvoston suhteen. Kuten tiedämme, kantona kaskessa on usein ollut veto-oikeus, joka on ratkaisun hetkellä tehnyt YK:n turvallisuusneuvostosta tavallaan hampaattoman paperitiikerin. Tämä on hyvinkin valitettavaa, kun siellä voisivat olla asiat toisinkin.

Englanti ja Ranska yrittivät muutama vuosi sitten hieman muokata maaperää tällaiselle YK:n reformille nimenomaan suhteessa turvallisuusneuvostoon, ajatuksena että veto-oikeutta höllennettäisiin sopivalla tavalla. Mutta kuinkas ollakaan, supervallat tietysti vastustavat tämäntyyppistä kehitystä, koska turvallisuusneuvosto on heidän pelipaikkansa nimenomaan niillä säännöksillä ja sillä rakenteella kuin tällä hetkellä on.

Mutta, arvoisa ulkoministeri, näettekö pienintäkään mahdollisuutta, että tätä keskustelua voitaisiin viedä jollain aikataululla eteenpäin päämääränä se, että turvallisuusneuvostosta tulisi sellainen pelipaikka, että — hyvinkin mielellään EU:n myötävaikutuksella omalla nimikkopaikallaan — tämmöisellä yleisellä uudella rakenteella saataisiin nämä hampaattomat paperitiikerit sieltä pois ja hampaat tilalle?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kolme puheenvuoroa vielä lyhyesti ja sen jälkeen ministereitten vastaus. Sen jälkeen siirrymme toiseen aiheeseen. Nämä kolme henkilöä ovat Haavisto, Tuomioja ja Vanhanen.

15.28 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on ollut kiinnostavaa, ja otan esille kaksi asiaa. Tarkastelen vähän syvemmin niitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Toinen on se, mitä Euroopan unioni voi tehdä Afrikassa. Olen samaa mieltä kaikkien niiden kanssa — edustaja Elo, edustaja Rinne ja muut — jotka ovat sanoneet, että meillä pitäisi olla enemmän ja syvempää Afrikka-politiikkaa, pitäisi vaikuttaa väestönkasvuun, pitäisi vaikuttaa pakolaisuuteen.

Oma kokemukseni on se, että helposti tulemme hyvin innokkaina täältä Euroopan puolelta sinne Afrikkaan, alamme huseerata, että näin pitäisi tehdä ja tässä on rahat ja me määräämme. Mitä tämä herättää Afrikassa? Se herättää muiston kolonialismista, se herättää muiston Euroopasta, joka on aikaisemminkin koettanut panna Afrikan asioita järjestykseen ikään kuin kuulematta afrikkalaisia.

Mielestäni tässä on se suuri haaste: miten teemme tasaveroista yhteistyötä afrikkalaisten kanssa tänä päivänä ja tässä ajassa? Silloin esimerkiksi instituutioina Euroopan unionin ja Afrikan unionin yhteistyö on hyvä. Kaikella sillä kokemuksella, jota meillä suomalaisilla on katsoa ihmisiä nokakkain, arvostaa heitä niin kuin kaikkia ihmisiä arvostetaan, on hyvin suuri merkitys maailmassa. Valitettavasti meillä on eurooppalaisia kumppaneita, joilla on ehkä vähän sitä kolonialismin ajattelutapaa vielä tuolla takaraivossa, ja voin kertoa, että se ajattelutapa ei toimi.

Toinen ajatus, jonka haluaisin jakaa, on se, että usein, kun puhutaan suomalaisista yrityksistä ja kansainvälistymisestä — ja tämä liittyy myös ulkomaankauppaministerin ajatuksiin — ajatellaan meidän vientiämme ja sitä, miten vienti vetää ja miten meidän yrityksemme menestyvät ulkomailla, mutta pitäisi ehkä ajatella yrityksiä myöskin asioiden ratkaisijoina. Kun puhutaan Agenda 2030:stä, tarvitsemme uusia innovaatioita, suomalaista osaamista ja yrittäjyyttä mutta myöskin sellaista vuorovaikutusta, että yrityksemme näkevät, mitkä ovat maailmalla ongelmia. Itse asiassa yritysten elinehto on se, että ne kansainvälistyvät, ei vain se, että ne vievät ja pääsevät kiinni vientiin vaan että oppivat maailmalta, mitä ongelmia pitää ratkaista ja mitkä asiat ovat tärkeitä tulevaisuudessa. Näihin pitäisi kiinnittää huomiota. Yritykset mukaan myös tähän Agenda 2030 -työhön!

15.30 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen kansainvälinen sopimus, oli se kahdenvälinen tai monenkeskinen tai kansainvälisen järjestön jäsenyys, rajoittaa meidän suvereniteettiamme. Ja me olemme itse sen valinneet, koska joko jaamme ne arvot, joihin nämä sopimukset perustuvat, tai näemme ja ymmärrämme, että me tällä tavoin edistämme myös omia etujamme.

Korostan myöskin arvoja, sillä sellaiset asiat kuin ihmisoikeudet, miten ihmisiä kohdellaan, eivät ole enää nykymaailmassa minkään valtion sisäisiä asioita. Jokainen meistä myös Suomessa on vastuussa kansainvälisille ihmisoikeusjärjestöille ja ihmisoikeustuomioistuimelle siitä, että niitä noudatetaan. Ja näin pitää tässä maailmassa olla.

Mutta myöskin kansainvälisen yhteistyön edut ovat ilmeiset. Maailmassa on ohi se aika, jolloin oli mahdollista ajaa omaa kansallista etuaan muiden kustannuksella orjuuttamalla muita kansoja, valtaamalla heidän luonnonvarojaan tai alueitaan. Kukaan ei enää saavuta kestäväää etua tällä tavoin. Tämä on se pohja, jolle tämä monenkeskinen järjestelmä on syntynyt ja jota kautta se on vahvistunut ja jota kautta sitä pitää turvata, koska nytkin on olemassa lyhytnäköisiä toimijoita, jotka uskottelevat, että ajamalla oman maan etuja muiden kustannuksella voisi muka edistää omaa etuaan. Nykyisessä keskinäisriippuvuuden maailmassa, jossa näitä maailmanlaajuisia haasteita ei pystytä ratkaisemaan muuten kuin mahdollisimman laajalla kansainvälisellä yhteistyöllä, tällainen ajattelu vie turmioon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Vanhanen.

15.32 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Olisin myös edustaja Tavion suuntaan vastannut, että totta kai kansallisvaltio on toimintamme perusyksikkö mutta, aivan niin kuin edustaja Tuomioja totesi, kansallisvaltiot usein neuvottelevat hyvin kärsivällisesti ja harkiten kansainvälisiä sopimuksia, joista syntyy uutta normistoa, kansainvälisiä sääntöjä, kansainvälistä oikeutta. Ne ovat silloin ylikansallisia sääntöjä. Mutta ne on tehty meidän omalla harkinnallamme, ne ratifioidaan täällä eduskunnassa, ja meidän tehtävämme on yrittää luoda uskottavuutta sille, että tämäntyyppiset sopimukset myös pitävät, ettei synny semmoista käytäntöä, että sopimuksen jälkeen seuraavalla tai seuraavilla vaalikausilla eri maissa niistä ryhdytään irtisanoutumaan.

Tässä aika moni edustaja, Huovinen ja Pelkonen muun muassa, kysyi ministeri Soinilta näitten meidän tulevien puheenjohtajuuksien siltaa toistensa suuntaan, ja ne ovatkin mahdollisuuksia, joissa Suomi itse voi tehdä paljon tämän kansainvälisen järjestelmän vahvistamiseksi. Arktisen neuvoston puheenjohtajuus parhaimmillaan saattaa tarjota mahdollisuuden siihen, että lopultakin myös Venäjän ja USA:n nykyiset hallinnot tapaisivat toisensa. Se ei ole varmasti meistä kiinni, mutta me voimme tämän palveluksen tuoda ja luoda edellytyksiä tällaiselle tapaamiselle. EU-puheenjohtajuudesta saattaa tulla todella haastava. Vähän riippuu siitä, miten brexitin ympärillä tämä henki kehittyy ja miten EU:n sisäinen yhtenäisyys kehittyy. Jos EU:ssa tämä hajautumistrendi, joka on käynnissä, jatkuu ja tapahtuu brexit, pelkään ja eräänlainen kauhuskenaario on, että jos EU ei ole toimintakykyinen, silloin Euroopassa palataan suurvaltojen Eurooppaan, jossa Pariisi, Berliini, Lontoo, Venäjä ja Rooma ovat niitä valtakeskittymiä, joiden välillä sitten yritetään asioita sopia — koska ei tässä koskaan tyhjiötä synny. Sen takia ilman muuta pienten maiden intressissä on pitää EU:n yhtenäisyydestä kiinni, ja toivottavasti Suomi puheenjohtajakaudellaan asettaa tämän vahvaksi prioriteetiksi.

Puhemies Paula Risikko: Ja ministereitten vastauksia. Ministeri Soini, enintään 3 minuuttia — jos riittää.

15.34 Ulkoministeri Timo Soini: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Tämä on minun mielestäni ollut äärimmäisen tarpeellinen. Kun katsoo, kuinka vähän tässä eduskunnassa ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa on käsitelty, niin tämä on erinomainen ja hyvä keskustelu. Paljon itsellenikin oppia ja osviittaa antanut.

Aloitan tuosta Afrikasta: Se on juuri näin niin kuin edustaja Haavisto sanoi, että siellä painaa tämä vanha kolonialistinen perinne, mutta siellä on suuri mahdollisuus nimenomaan Pohjoismaille. Olin tässä viime viikolla Tanskassa, jossa meitä oli viisi pohjoismaiden ulkoministeriä ja Afrikan ulkoministerit. Siinä oli suuri mahdollisuus. Pohjoismaiden brändi on hyvä. Meillä ei ole kolonialistista menneisyyttä. Meillä on samalta tasolta lähtevä yhteistyö. Siellä oli mahdollisuus olla bilateraalissa Angolan kanssa, Algerian, Botswanan, Beninin, Mosambikin, monien tällaisten maiden kanssa, joita ei käytännössä juuri ole helppo tavata, ja tämä on se iso asia, jota me voimme tehdä — ja rehellisen kaupan kautta. Siinä on mahdollisuuksia. Suunnittelenkin ensi syksynä nimenomaan Etelä-Afrikkaan, Mosambikiin, Angolaan mahdollisesti suuntautuvaa matkaa ja yritän sitten saada sinne mahdollisesti kansalaisjärjestöjä ja bisnesmahdollisuuksia mukaan. Tekemisissä pitää ol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

la, ei niin, että tavataan kerran ja allekirjoitetaan julkilausuma, vaan siellä pitää käydä, siellä pitää käydä täällä. Näin tämä toimii.

Sitten, mitä tulee Euroopan neuvostoon: On hyvä, että otettiin asia esiin. Olen käynyt tämän meidän puheenjohtajuuden puitteissa sekä Strasbourgissa että Tanskan Helsingørissä, missä meillä oli ulkoministerikokous koskien Euroopan neuvoston asioita. Hämmästyttävää kyllä, oli ulkoministerikokous, jossa ulkoministereitä taisi olla kolme tai neljä kappaletta, ja tämä kertoo kyllä sitoutuneisuuden puutteesta ja ongelmista. Niitä on siellä pari isompaa: toinen on tavallaan Turkin toiminta, ja sitten tietysti se, että Venäjä ei tällä hetkellä maksa maksujaan eikä osallistu tähän. Ja se asia on meidän päänsärky, tietysti, heti ensi syksynä, ja on se muutenkin, mutta silloin me olemme puheenjohtajana. Meitä seuraa Ranska, ja Ranskan eurooppaministeri tulee tänne käymään ensi perjantaina, ja uskon, että tämäkin nousee esille.

EU-puheenjohtajuus ja tämä ovat molemmat tärkeitä asioita. EU-puheenjohtajuus sattuu aikamoiseen saumakohtaan: se alkaa heinäkuussa, sitten kun tätä hyvää hallitusta seuraava hallitus hoitaa sitä asiaa. [Eero Heinäluoman välihuuto] — En tiedä, onko yhtä hyvä — tuskin, koska se on hyvin vaikeata — mutta hoitaa sitten kuten hoitaa. — Arvoisa puhemies, puhe oli ilmeisen vaikuttava ja yksimielisyyttä herättävä.

Sitten vielä tässä lopuksi, kun ei ole aikaa enempää, tervehdin edustaja Heinäluoman näkemystä: Vaikka olisi helppo olla kyyninen ja painaa tätä Pohjois-Korean ja USA:n tapamista marginaaliin, niin jos me ajattelemme sitä vaihtoehtoa — ohjukset lentävät, ydinkokeita tehdään, Japani ja Etelä-Korea tuntevat itsensä uhatuksi — niin tartutaan nyt toivoon. Voi olla, että petymme. Uskon, että tässä tulee monta vaihetta, mutta kyllä nyt pitää kuitenkin ajatella sillä tavalla, että jostain on aloitettava. [Kari Uotila: Juuri näin!]

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Virolainen. Riittäisikö 2 minuuttia?

15.38 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan edustaja Toivakan ja Sarkkisen kysymyksistä siitä, mitä tehdään, jotta WTO:ssa saadaan ongelmat ratkaistua. Siinä on oikeastaan kolme toimintalinjaa tällä hetkellä: On jo alettu keskustelemaan pienemmällä porukalla esimerkiksi sähköisen kaupan ja investointien helpottamisen suhteen, ja tästä käytämme nykyisin termiä plurilateralismi. Toisena on se, että olemme hakemassa aktiivisesti ratkaisua siihen, miten tämän valituselimen ongelma saadaan poistettua — onko se sitten tyyppiä välimiesmenettely vai mikä, se on vielä selvityksessä. Ja sitten kolmantena, jotta saadaan teollisuusmaiden ja kehitysmaiden vastakkainasettelu pois, on tiivistetty vuoropuhelua Afrikan maiden kanssa.

Sitten täällä usea edustaja nosti tärkeän kysymyksen: tyttöjen ja naisten asema ja seksuaali- ja lisääntymisterveys ja -oikeudet. Muistutan, että tytöt ovat meidän kehityspolitiikkamme prioriteetti. Erityisesti edustaja Sarkkinen esitti huolensa UNFPAn rahoituksesta. Olemme kahdeksanneksi suurin rahoittaja, ja huomenna, kun pääjohtaja saapuu eduskuntaan, varmaan pystymme keskustelemaan meidän tulevasta yhteistyöstämme.

Sitten monet edustajat ilmaisivat huolensa kehitysyhteistyörahojen riittävyydestä. Olen samalla linjalla teidän kanssanne, ja siihen tarvitsemmekin yhteisen näkemyksen, miten rakennamme polun siihen 0,7:ään, johon kaikki olemme sitoutuneita.

Sitten, edustaja Räsänen, kysyitte palestiinalaishallinnon koulukirjoissa ilmenevästä vihapuheesta. Olin toukokuussa alueella, Ramallahissa, vierailulla ja tapasin opetusministerin. Kerroin tämän huolestuneeni. Keskustelimme aivan avoimesti, ja hän lupasi, että he sitou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2018 vp

tuvat siihen, että saamme kansainvälisen ulkopuolisen arvion siitä, mitä se opetussuunnitelma pitää sisällään. Muistutan vielä, että sehän on kaikki avoimena netissä, että me pysymme sen tarkistamaan.

Sitten kehityspolitiikan vaikuttavuudesta muistutan, että tässä salissa käydään syksyllä keskustelu, kun saamme tuloksellisuusraportin tänne — silloin ne muutamat epäilevät tuomaatkin ehkä muuttavat käsityksen.

Kiitos kaikille teille, jotka piditte yllä meidän yhteisiä arvojamme. Ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja demokratia, ne pitää meillä kaikilla olla mielessä joka päivä.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.